

Bestemmingsplan Heesseltsche Uiterwaarden

Voorontwerp

projectnr. 197319.7
revisie 02
10 augustus 2010

Opdrachtgever

Rijkswaterstaat Oost-Nederland
Postbus 9070
6800 ED Arnhem

datum vrijgave	beschrijving revisie 02	goedkeuring	vrijgave
10-08-2010	voorontwerp	ing. H.M. Koerselman	ing. M.P.M. Koenraad

Colofon

Uitgegeven door
Uitgevoerd door
E-mail

Advies- en Ingenieursbureau Oranjewoud
H.M. (Thijs) Koerselman
thijs.koerselman@oranjewoud.nl

Collegiale toets
Vrijgave

G.J. (Geert) Roovers
M.P.M. (Renier) Koenraadt

Datum
Status
Versienummer

10 augustus 2010
definitief
revisie 02

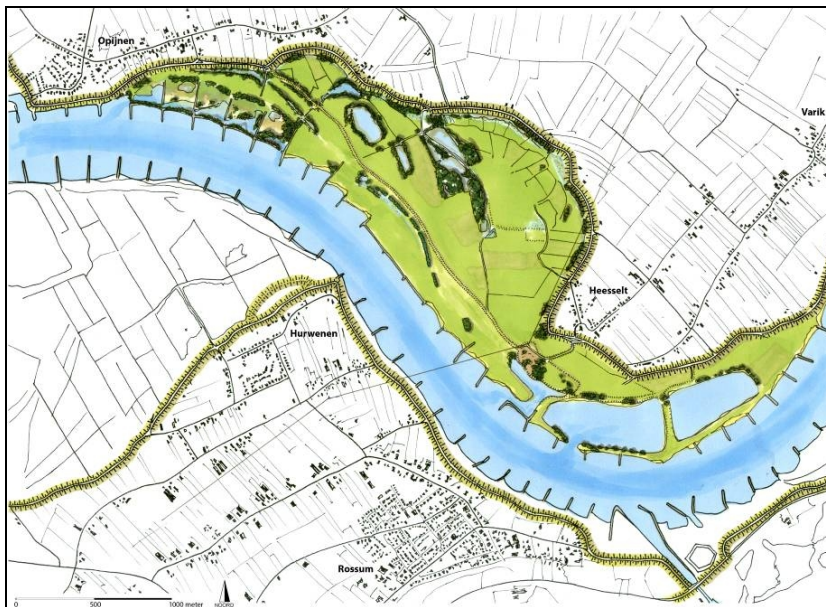
Beoordeling Rijkswaterstaat
Naam
Afdeling

T. (Theo) Kuster
RWS Oost-Nederland

Inhoud	Blz.
1 Inleiding	4
2 Gebiedsbeschrijving	6
2.1 Bestaande situatie	6
3 Ruimtelijk beleidskader	12
3.1 Overzicht beleid	12
3.2 Beleid per thema	13
3.2.1 Hoogwaterveiligheid	13
3.2.2 Water	15
3.2.3 Bodem	17
3.2.4 Natuur	18
3.2.5 Landschap en ruimtelijke kwaliteit	23
3.2.6 Cultuurhistorie	28
3.2.7 Archeologie	30
3.2.8 Verkeer en vervoer	31
3.2.9 Milieu	31
3.2.10 Ruimtegebruik	34
4 Randvoorwaarden	36
4.1 Inleiding	36
4.2 Rivierkundige beoordeling	36
4.3 Bodem	37
4.4 Natuur	40
5 Planbeschrijving	42
5.1 Doelstellingen	42
5.2 Keuze voorkeursalternatief MER	43
5.3 Voorkeursalternatief	43
6 Juridische aspecten	48
6.1 Inleiding	48
6.2 Opbouw van de regels	48
6.3 Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2008	50
7 Economische uitvoerbaarheid	51
8 Overleg en inspraak (maatschappelijke uitvoerbaarheid)	52
Bijlagen:	MER Onderzoeken Inrichtingsplan Overleg- en inspraakreacties ex artikel 3.1.1 Bro

1 Inleiding

Vanaf 1998 werkt Rijkswaterstaat aan de planvorming voor de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden. De Heesseltsche Uiterwaarden is een buitendijks gebied aan de noordelijke Waaloever, halverwege Tiel en Zaltbommel (zie figuur 1).

Figuur 1: Plangebied Heesseltsche Uiterwaarden [Stroming, 2010]

Het plangebied van de Heesseltsche Uiterwaarden bevindt zich nabij de dorpen Heesselt en Opijnen en wordt in het zuiden begrensd door de Waal. Aan de noord- en westzijde van het gebied loopt de winterdijk (bandijk). Het plangebied wordt gekenmerkt door een open agrarisch landschap met in het oostelijk deel twee grote zandwinplassen en een voormalig steenfabrieksterrein met insteekhaven. Daarnaast bevinden zich in het gebied diverse plassen en strangen omringd door bossages, wegen en wandelpaden. Er staan enkele buitendijkse woningen. In het meest westelijke deel van de uiterwaarden ligt een nevengeul: de geul van Opijnen. Door middel van een in- en uitlaatconstructie kan water afgevoerd worden bij hoog water. Ter hoogte van de oever van de Waal liggen tenslotte kribben en een langsdam.

Het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zijn voornemens om een kwaliteitsimpuls te geven aan de natuurwaarden in dit gebied en dit te combineren met rivierverruiming zodat de hoogwaterveiligheid wordt verbeterd. Hiertoe hebben deze ministeries aan Rijkswaterstaat de opdracht gegeven dit plan te realiseren. Het onderhavige bestemmingsplan is de uitvoering van dit Rijksbesluit. Men houdt hierbij rekening met het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Ook wil men ruimte bieden aan recreatie en de wensen van diegenen die in en om het gebied wonen en werken.

De herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden kent een lange geschiedenis. Het project is in 1998 gestart om natuurontwikkeling mogelijk te maken. Tevens is daarbij een hoogwaterveiligheid doelstelling gevoegd. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een Compromisplan 2004 dat in 2008 is geactualiseerd. Voor de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden is een bestemmingsplanwijziging nodig. Hieraan gekoppeld zijn de milieueffecten van de herinrichting in beeld gebracht middels de milieueffectrapportage. Het is volgens het Besluit m.e.r. 1994 verplicht om voor de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden een m.e.r. op te stellen, omdat het de herinrichting betreft van landelijk gebied van meer dan 250 ha. Daarnaast is er een passende beoordeling uitgevoerd om de effecten op het Natura 2000 gebied Uiterwaarden Waal te bepalen. Rijkswaterstaat Dienst Oost-Nederland is de formele initiatiefnemer van het project. Het project wordt ondersteund door de gemeente Neerijnen, provincie Gelderland, Staatsbosbeheer en het ministerie van LNV.

Het bestemmingsplan Heesseltsche Uiterwaarden geeft de planologische uitwerking van deze ontwikkeling. Voor een beschrijving van het plan gebied in de huidige situatie alsmede de doelstellingen van de ontwikkeling van de Heesseltsche Uiterwaarden wordt verwezen naar hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 wordt een weergave gegeven van het relevante ruimtelijke beleid. Ten aanzien van een aantal deelaspecten is in het kader van de planstudie nader onderzoek verricht. De resultaten van deze onderzoeken staan beschreven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 volgen de doelstellingen van de ontwikkeling en een beschrijving van het voorkeursalternatief uit het MER. In hoofdstuk 6 worden de juridische aspecten en de inhoud van de bestemmingsplanregels uiteengezet. In hoofdstuk 7 volgt de toelichting op de economische haalbaarheid van het bestemmingsplan. Tot slot volgen in hoofdstuk 8 de weergave en antwoord op de overleg- en inspraakreacties.

2 Gebiedsbeschrijving

In onderstaande paragraaf wordt een globale beschrijving van de bestaande situatie in en rond het plangebied gegeven. Daarnaast worden ook de autonome ontwikkelingen tot het jaar 2015 al globaal aangegeven.

2.1 Bestaande situatie

Algemeen

De Heesseltsche Uiterwaarden liggen aan de noordelijke Waaloever halverwege Tiel en Zaltbommel. Het gebied is 386 ha groot (zie figuur 1). Het projectgebied begint even boven de voormalige zandwinplassen bij rivierkilometerraai 924.9 en loopt tot aan kilometerraai 930.5. De belangrijkste functies van het gebied zijn natuur en landbouw.

Bodem en water

De Heesseltsche Uiterwaarden zijn grotendeels vergraven en heringericht in het kader van kleiwinning. Het oorspronkelijk morfologisch patroon is daarbij in belangrijke mate uitgewist. Slechts nabij de rivier en nabij de kade zijn nog onvergraven delen aanwezig. Als overblijfselen van de zand- en kleiwinning zijn diverse zand- en kleiputten (open wateren) in het gebied aanwezig.

Aan weerszijden van de kade is een brede, vlakke oeverwal aanwezig (zie figuur 2). Richting de rivier zijn lokaal ook jonge oeverwallen te vinden, deze hebben de potentie om uit te groeien tot kleine rivierduintjes.

Figuur 2: De vorming van een jonge oeverwal door opzanding na hoogwaterperioden

In het gebied zijn langs de Waal op diverse plaatsen natuurlijke zandige oevers aanwezig. In een drietal kribvakken is in de huidige situatie de oever vastgelegd middels een strekdam.

Ondanks de vergraven situatie zijn er binnen de uiterwaarden grote hoogteverschillen. De maaiveldhoogte varieert tussen + 3,5 m en + 6,5 m NAP, de verhoging van de voormalige steenfabriek ligt op een hoogte van + 8 à 9 m NAP.

De zomerkade kent een hoogte van + 7,00 m NAP. De kade overstroomt jaarlijks gemiddeld enkele dagen. Uitgaande van een gemiddelde maaiveldhoogte van + 4,00 m staat het onbekade gebied jaarlijks ca. 50 dagen onder water bij hoge rivierstanden. In het projectgebied komt licht en zwaar verontreinigde grond voor. Deze verontreinigingen zijn afkomstig van slib dat door de rivier is aangevoerd en in de uiterwaarden is afgezet. Exacte gegevens omtrent de ligging en aard van de verontreinigingen zijn nog niet beschikbaar en zullen in het kader van het MER verzameld worden.

Natuur

Uit bronnenonderzoek (Jans, 2000, Zijlstra 2003), aangevuld met eigen waarnemingen van Arcadis (2008), komt het beeld naar voren dat dit 386 ha grote gebied qua natuurwaarden, in vergelijking met andere Waaluiterswaarden, ecologisch niet bijzonder waardevol is. Het is echter wel een gebied dat in potentie veel kwaliteiten bezit. De uiterwaarden zijn onderdeel van Natura 2000 gebied. Verder komen in sommige delen bijzondere soorten of habitats voor die aandacht vragen bij het verdere planproces.

Het volgende gaat nader in op de natuurwaarden van respectievelijk de wateren, de graslanden, de moerassen en de bossen.

Wateren

In het plangebied komt een scala aan wateren en watertypen voor. Het meest in het oog springend zijn de diepe zandwinputten in de oosthoek van het plangebied. De natuurwaarden van deze plassen zijn zeer beperkt. Meer centraal in de Heesseltsche Uiterwaarden liggen diverse zand- en kleiputten van verschillende ouderdom. De oevers zijn variabel van vorm en begroeiing. De ijsvogel broedt hier in oevers met steile wanden.

In de oude kleiputten in het bekade deel langs de Waalbandijk komen vissen voor van helder, vegetatierijk water, zoals snoek, vetje, rietvoorn, zeelt en kroeskarper. Deze soorten zijn gebonden aan vegetatierijke wateren. In één van de kleiputten komt een populatie van de kamsalamander voor. In de westelijk helft van het plangebied ligt langs de bandijk een oude, geïsoleerde strang met fraai ontwikkelde water- en oevervegetatie.

Voorts van belang is de stromende nevengeul nabij Opijnen (zie figuur 3). Deze geul functioneert goed voor de fauna van stromende wateren en vormt daarmee een zeer waardevol milieu. De nevengeul is bijzonder vanwege het grote aantal stromingsminnende vissen als sneep, winde, kopvoorn, kleine modderkruiper, riviergrondel, serpeling en rivierdonderpad. De oevers van de nevengeul worden benut als foerageergebied voor allerlei soorten steltlopers.

Figuur 3: De nevengeul bij Opijnen

Graslanden

Het gebied bestaat momenteel voor het overgrote deel uit grasland. Hiervan nemen de natte tot vochtige, deels verruigde soortenarme graslanden de grootste oppervlakte in. De waarde van de omgeving van het plangebied voor vogels ligt met name bij de (overwinterende) water- en moerasvogels: ganzen, zwanen en eenden. De graslanden worden intensief gebruikt als foerageergebied door ganzen, zwanen en eenden. De ganzen (met name de kolgans) overnachten in de Hurwenense Uiterwaard.

Moerassen en bossen

Te midden van de waterhoudende kleiputten komen in het centrale deel van de Heesseltsche Uiterwaarden diverse zachthoutoebosjes en moerassen voor. De moerassen en wilgenbossen zijn ontstaan als gevolg van verlanding van de ondiepe tichelgaten (kleiputten). De moerassen bestaan uit liesgras- en rietgrasvegetatie, afgewisseld door bloemrijke vochtige ruigtekruidenvegetaties. Broedvogel is hier onder andere de blauwborst. In de begroeide oevers broeden grauwe gans en kraakeend. Het aantal broedparen van de grauwe gans is sterk aan het toenemen.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De Heesseltsche Uiterwaarden liggen in een hoefijzervorm aan de rivier, zo ontstaan door sterke meandering van de Waal in het verleden. Het gebied wordt gekenmerkt door een half open tot open landschappelijk karakter, met diverse zichtlijnen en oriëntatiepunten op de rivier. Het centrale deel van het plangebied is meer besloten en kent de grootste ruimtelijke variatie. De aanwezige plassen en bossen zijn hier markante elementen in dit door klei- en zandwinning sterk beïnvloede gebied (zie figuur 4).

In het westen is het gebied veel kleinschaliger van aard. Hier ligt een oude, geïsoleerde strang tegen de dijk, komen nog onvergraven percelen voor en zijn opgaande beplanting van essen en wilgen langs de perceelsgrenzen aanwezig.

Markante elementen die het landschap beïnvloeden zijn:

- de grote zandwinplassen;
- het voormalige steenfabriekterrein;
- de hoogspanningsmasten;
- de onbemande radarpost.

Figuur 4: Landschap Heesseltsche Uiterwaarden

De steenfabriek is eind jaren '70 van de vorige eeuw verlaten en eind jaren '80 gesloopt. Behalve het grootste deel van het opgehoogde terrein, twee woningen, het haventje en de toegangsweg, zijn alle bovengrondse resten van de fabriek afgevoerd.

De belangrijkste cultuurhistorische elementen in de Heesseltsche Uiterwaarden zijn:

- de 17e eeuwse zomerkade, met name het meest westelijke deel: de Zilvaardsche Dam;
- het bakstenen ontwateringsluisje;
- de oude kleiputten langs de dijk;
- het blok 19^e eeuwse dijkwoningen.

In het projectgebied zijn volgens het historisch onderzoek van De Klinker uit 2000 geen archeologische waarden geregistreerd. Wel geeft de Indicatieve Kaart van Archeologische waarden (IKAW) aan dat voor een deel van het projectgebied, namelijk de strook langs de Waaldijk van Heesselt westelijk tot aan de Esterweg een middelhoge verwachting bestaat voor het aantreffen van archeologische waarden.

Wonen, werken en landbouw

Op drie plaatsen in het plangebied zijn buitendijkse woningen aanwezig. Een blok dijkwoningen ligt langs de Waalwijk ter hoogte van Heesselt, één woning ligt ter hoogte van Opijnen. Op het voormalige steenfabriekterrein staan twee woningen. Landbouw is samen met natuur de belangrijkste functie van het gebied (zie figuur 5). Er bevinden zich verspreid door het gebied veel grazers, waaronder voornamelijk koeien.

Figuur 5: Buitendijkse woningen

Verkeer, geluid en lucht

In het plangebied lopen drie ontsluitingswegen. Het verkeer is beperkt. Er is naar verwachting geen sprake van geluidsoverlast en overschrijding van de luchtkwaliteitsnorm.

De Waal is één van de drukste vaarroutes van Europa. Om het transport over de Waal niet te belemmeren dient in de bocht van St. Andries te worden gestreefd naar een minimale diepte van 2,8 m en een minimale breedte van 150 m bij lage waterstanden.

Figuur 6: Zicht op het agrarisch gebied

Recreatie

De belangrijkste recreatieve functie van het gebied is de wandelfunctie. De zandwinplassen in het oostelijk deel hebben bij mooi weer daarnaast een belangrijke recreatieve functie voor de omwonenden in de vorm van zonnen, zwemmen en surfen. De meeste mensen komen lopend of met de fiets naar dit gebied; er zijn nauwelijks parkeermogelijkheden. De enige parkeerplaats ligt in het westen van het plangebied bij de toegang tot de strekdam die langs de nevengeul van Opijnen ligt.

Verder zijn de Heesseltsche Uiterwaarden niet van groot belang voor recreanten.

Langs sommige plassen en de Waal wordt gevist. Daarnaast loopt door een deel van het gebied de Struinroute Waal. De Waaloever is in eigendom van Rijkswaterstaat. De Waaloever is vrij toegankelijk.

3 Ruimtelijk beleidskader

Dit hoofdstuk gaat nader in op het relevante ruimtelijke beleid voor de Heesseltsche Uiterwaarden. Paragraaf 3.1 geeft een overzicht van het relevante beleid voor de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden. In paragraaf 3.2 is het beleid per thema toegelicht.

3.1 Overzicht beleid

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het relevante beleid voor de Heesseltsche Uiterwaarden.

internationaal (voor zover niet geïmplementeerd in de nationale regelgeving)	Europese Kaderrichtlijn Water, Europese Hoogwaterrichtlijn
Nationaal	Wetten: o.a. Wet op de Ruimtelijke Ordening, Wet milieubeheer, Wegenverkeerswet, Wegenwet, Wet bodembescherming, Wet geluidhinder, Wet op de Monumentenzorg, Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet, Wet Luchtkwaliteit, Waterwet, Wet vervoer gevaarlijke stoffen
	Besluiten: PKB Ruimte voor de Rivier, Besluit Externe Veiligheid, Nationaal Bestuursakkoord Water 2008
	Nota's: Nota Ruimte, Nota Mobiliteit, Nota natuur, bos en landschap in de 21 ^e eeuw, Nota Belvédère, Nationaal Milieubeleidsplan 4, Nota Waterbeleid 21 ^e eeuw, 4 ^e Nota Waterhuishouding, Nationaal waterplan, Beheer- en Ontwikkelingsplan voor de rijkswateren, Nota waterveiligheid, Beheer- en Ontwikkelplan voor de rijkswateren
Provinciaal	Streekplan Gelderland (2005)
	Streekplanuitwerking Kernkwaliteiten EHS en Waardevol Landschap (2006)
	Streekplanuitwerking Nationale Landschappen (2007)
	Stroomgebiedsvisie Rivierenland (2003)
	Natuurbeheerplan Gelderland (2009)
	Gelders Milieuplan 3 (2004)
	Provinciaal verkeers- en vervoersplan Gelderland 2 (2004)
	Waterveiligheid Gelderland (2008)
Regionaal	Waterhuishoudingsplan Gelderland (2004)
	Landschapontwikkelingsplan voor de gemeenten Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen: Nieuwe stromen door het landschap (2008)
	Ontwerp waterbeheersplan 2010-2015 (2008)
Lokaal	Structuurvisie Rivierenland 2004-2015 (2004)
	Visie wonen en werken 2002-2011 (2005)
	Woonvisie Neerijnen 2010-2025 (2009)
	Beleidsvisie externe veiligheid gemeente Neerijnen (2008)
	Milieu Uitvoeringsprogramma 2008-2010 Gemeente Neerijnen (2007)

¹ "Tengevolge van de val van het kabinet Balkenende-IV heeft de Tweede Kamer het Nationaal Waterplan (NWP) controversieel verklaard" (www.minvenw.nl). In deze nota wordt dan ook gesproken van ontwerp-Nationaal Waterplan.

3.2 Beleid per thema

In deze paragraaf wordt per thema het vigerende beleid toegelicht.

3.2.1 Hoogwaterveiligheid

Het beleid ten aanzien van de veiligheid tegen overstromingen is beschreven in verschillende (inter)nationale, provinciale en regionale beleidsstukken. Voor de ontwikkeling van de Heesseltsche Uiterwaarden is met name nationaal beleid van belang.

Europese Hoogwaterrichtlijn

In het najaar van 2007 is de EU Hoogwaterrichtlijn van kracht geworden. Het doel van de Hoogwaterrichtlijn is het reduceren van het aantal slachtoffers en de financiële gevolgen van overstromingen. Deze richtlijn verplicht de lidstaten inzichtelijk te maken hoe groot de overstromingsrisico's zijn, hoe de risico's worden beheerst en hoe zij de risicobeheersing afstemmen met de buurlanden. De EU Hoogwaterrichtlijn schrijft voor dat de waterbeheerders de volgende drie resultaten behalen voor respectievelijk 2011, 2013 en 2015:

1. Voorlopige overstromingsrisicobeoordeling
2. Overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten
3. Overstromingsrisico-beheerplannen

NURG

Het NURG-programma is gericht op het realiseren van nieuwe natuur in de uiterwaarden van de grote rivieren. NURG is een uitwerking van de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra uit 1991. Sinds 1993 werken het ministerie van Verkeer en Waterstaat (V&W) en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) samen aan de realisatie van dit NURG-programma. Naast het realiseren van nieuwe natuur, waaronder nieuwe natuur in de uiterwaarden van de Rijntakken, levert het ook een bijdrage aan het verhogen van de veiligheid, onder andere door het verminderen van de kans op overstromingen. Na de hoge (of extreme) waterstanden van 1993 en 1995 heeft het NURG-programma een stevige impuls gekregen door de koppeling met een veiligheidsdoelstelling: in 1998 hebben alle NURG-projecten naast een natuurdoelstelling ook een veiligheidsdoelstelling gekregen.

De waterveiligheid doelstelling van de Heesseltsche Uiterwaarden komt voort uit afspraken die gemaakt zijn in het kader van dit NURG-programma. Voor de Heesseltsche Uiterwaarden bedroeg deze veiligheidsdoelstelling 5,5 cm waterstandverlaging bij de maatgevende afvoer. Deze maatgevende afvoer is in 2001 vastgesteld op 16.000 m³/s.

Deltacommissie

Op 3 september 2008 is het rapport van de Deltacommissie onder leiding van Cees Veerman aangeboden aan premier Balkenende. De commissie heeft verkend welke mogelijkheden er in Nederland zijn om het watersysteem gereed te maken voor de verwachte klimaatverandering op de lange termijn (tijdshorizon naar 2100).

Door de koppeling met de realisatie van de natuurdoelstellingen, die in 2015 moeten zijn gerealiseerd, wordt hier invulling aan gegeven. Het advies van de Deltacommissie is aangenomen door het kabinet en verwerkt in het Nationaal Waterplan. Daarnaast wordt het

advies nu geïmplementeerd in het Deltaprogramma, onder leiding van de Deltacommissaris (zie ook www.deltacommissaris.nl).

Nationaal Waterplan²

In het Nationaal Waterplan stelt het kabinet dat 'om de toekomstige hogere afvoer van 18.000 m³/s veilig te kunnen verwerken, bij ruimtelijke ontwikkelingen in het buitendijkse gebied moet worden geanticipeerd op deze lange termijn verwachtingen'. Tevens geeft het Nationaal Waterplan aan dat op het deel van de Waal waarin de Heesseltsche Uiterwaarden zijn gelegen voor de lange termijn een indicatieve waterstandverlaging van 10 tot 20 cm noodzakelijk zal zijn om de veiligheid te kunnen blijven garanderen. De herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden sluit dan ook aan bij het Nationaal-Waterplan. Het Nationaal Waterplan is in december 2009 van kracht gegaan.

Beleidslijn Grote Rivieren en PKB Ruimte voor de rivier

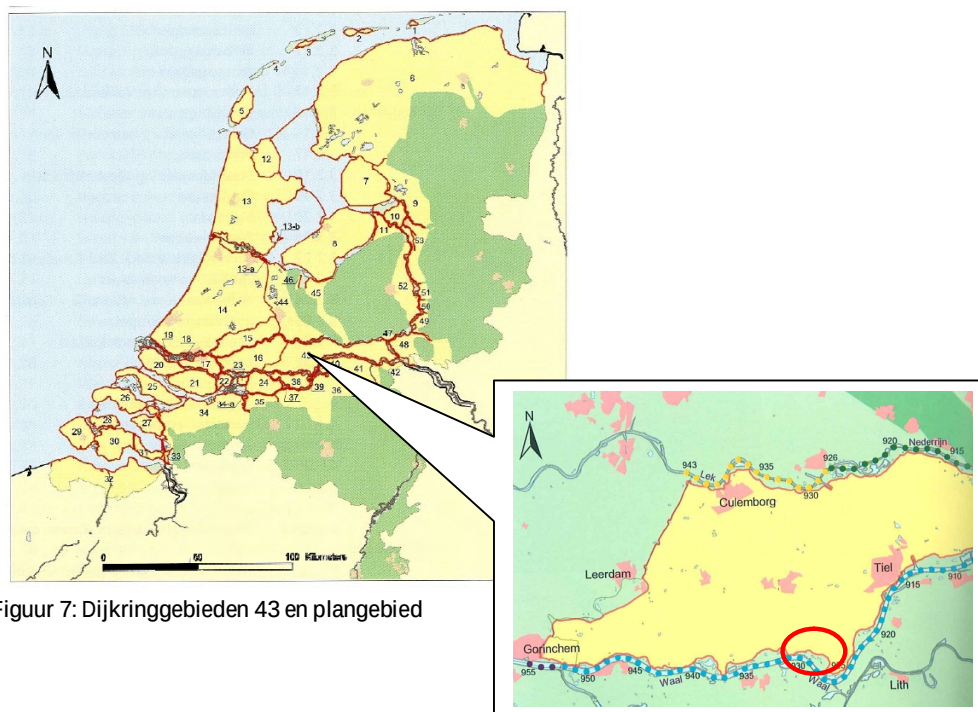
Hoogwaterveiligheid is vertaald in de Beleidslijn Grote Rivieren, die erop is gericht de beschikbare afvoer- en bergingscapaciteit van het rivierbed te behouden en ontwikkelingen tegen te gaan die rivierverruiming in de toekomst feitelijk onmogelijk maken. Deze beleidslijn vormt een toetsingskader voor Rijkswaterstaat als rivierbeheerder voor nieuwe ontwikkelingen in het rivierbed. Hierbij geldt een 'nee, tenzij'-beleid voor het stroomvoerende deel van de rivier en een 'ja, mits'-beleid voor bergende gebieden.

In navolging van het ruimte voor de rivierbeleid dat door het Kabinet na de hoogwaters van 1993 en 1995 onder meer was vastgelegd in de beleidslijn Ruimte voor de Rivier en de Vierde Nota Waterhuishouding, heeft het Kabinet in december 2000 met haar standpunt 'Ruimte voor de Rivier' het startsein gegeven voor de planstudie RvdR. Dit resulteerde uiteindelijk in de Planologische Kernbeslissing (PKB) RvdR. In het kader van deze planstudie zijn mogelijke maatregelen in het riviergebied onderzocht op hun mogelijke bijdrage voor waterstandverlaging op de korte en lange termijn. De PKB kent korte termijn maatregelen en lange termijn reserveringen. De korte termijnmaatregelen moeten resulteren in het veilig afvoeren van een hoogwatergolf van 16.000 m³/s bij Lobith. Op langere termijn reserveert de PKB ruimte om vanwege klimaatverandering extra maatregelen te kunnen nemen om een hoogwatergolf van 18.000 m³/s af te kunnen voeren.

Wet op de Waterkering (sinds 2010 opgenomen in de Waterwet)

De Wet op de Waterkering schrijft de norm voor waar de verschillende dijkkringgebieden in Nederland aan moeten voldoen. Deze wet definieert de overstromingsnorm per dijkkring. Indien alle dijkvakken van een dijkkring worden goedgekeurd in het kader van deze wet, is de aanname dat de betreffende dijkkring voldoet aan de wettelijke overstromingsfrequentie (=normfrequentie). De Heesseltsche Uiterwaarden ligt in dijkkring 43 'Betuwe en Tieler- en Culemborgerwaarden' (zie figuur 7).

² "Tengevolge van de val van het kabinet Balkenende-IV heeft de Tweede Kamer het Nationaal Waterplan (NWP) controversieel verklaard" (www.minvenw.nl). In deze nota wordt dan ook gesproken van ontwerp-Nationaal Waterplan.

Figuur 7: Dijkkringgebieden 43 en plangebied

De Wet op de Waterkeringen schrijft voor dat de veiligheidsnorm voor dijkkringgebied 43 1/1250 per jaar dient te bedragen. Dit houdt in dat de waterkeringen hydraulische belastingen moeten kunnen weerstaan met een overschrijdingskans van 1/1.250 van per jaar.

De Wet op de Waterkering is opgenomen in de nieuwe Waterwet. Deze Waterwet vervangt naast de Wet op de Waterkering o.a. de Wet op de waterhuishouding, de Grondwaterwet, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren. De Waterwet is op 22 december 2009 in werking getreden en is nader toegelicht in de volgende paragraaf.

3.2.2 Water

Het hoofddoel van het waterbeleid is duurzaam waterbeheer en een duurzaam watersysteem, dat is gericht op het realiseren van een zelfstandig functionerend en ecologisch gezond watersysteem. Daarbij moeten knelpunten in het waterbeheer zoveel mogelijk ter plaatse worden opgelost en moeten problemen niet worden doorgeschoven naar andere gebieden. Hierbij wordt de trits "vasthouden - bergen - afvoeren" gehanteerd. Gebiedseigen water moet zo lang mogelijk worden vastgehouden en zoveel mogelijk worden (her)gebruikt. Er moet voldoende ruimte gegeven worden aan infiltratie van (schoon) hemelwater naar het grondwater. De waterkwaliteit moet worden verbeterd gericht op de waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen. Hierbij wordt de trits "schoonhouden - scheiden - zuiveren" gehanteerd. Het beleid ten aanzien van water is vastgelegd in onderstaande beleidsdocumenten.

Europese Kaderrichtlijn Water (2000) en Grondwaterrichtlijn (2006)

In 2000 is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) in werking getreden. De KRW gaat uit van een stroomgebiedsbenadering waarbij voor Nederland de stroomgebieden van de Rijn, Maas, Schelde en Eems van belang zijn. Het doel van de KRW is dat al het water in de Europese Unie in 2015 in 'goede chemische toestand' en een 'goede ecologische toestand' moet verkeren. Het vaststellen van de doelen, de actuele toestand, een afweging van de te nemen maatregelen en de mate van doelbereik worden voorbereid door de waterschappen in samenspraak met de overige waterbeheerders. De afweging wordt integraal op rijksniveau gemaakt. De te treffen maatregelen zijn opgenomen in het waterbeheerplan 2010-2015 van waterschap Rivierenland. De sloten in de directe omgeving van het plangebied wateren af op een zogenaamd 'waterlichaam' ten noorden van het plangebied, dus een grotere watergang waarvoor specifieke doelen zijn gesteld (figuur 8). Voor de sloten in en nabij het plangebied zijn geen specifieke maatregelen opgenomen. Wel geldt dat door generieke maatregelen, onder andere het Mestbeleid, in algemene zin een verbetering van de waterkwaliteit te verwachten is. Als voorwaarde voor ingrepen geldt dat deze in ieder geval geen negatief effect mogen hebben op de waterkwaliteit (stand still beginsel).

Onder de KRW valt de Grondwaterrichtlijn (GWR). De GWR gaat specifiek in op de strategieën ter voorkoming en beheersing van grondwaterverontreiniging. Ook hier geldt tenminste het stand still beginsel.

Figuur 8: Waterlichamen Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) (de verschillende kleuren hebben geen inhoudelijke betekenis maar zijn voor het onderlinge onderscheid)

Nationaal Bestuurakkoord Water Actueel (2008) en Nationaal Waterplan 2010-2015

Deze nota's beschrijven de hoofdlijnen van het rijksbeleid voor de waterhuishouding. Hoofddoelstelling van het beleid is 'het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd'. Verder wordt in de nota's nader aandacht geschonken aan thema's als terugdringen van verdroging, vermindering van emissies van diffuse bronnen en waterbodemsanering. Tenslotte vormt de uitvoering van maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren (KRW) een belangrijk aspect.

Integrale waterwet

Het Rijk heeft op 22 december 2009 een nieuwe Waterwet vastgesteld, waarin acht bestaande waterwetten zijn geïntegreerd. Het betreft hierbij de volgende wetten; Wet op de waterhuishouding, Wet op de waterkering, Grondwaterwet, Wet verontreiniging oppervlaktewateren, Wet verontreiniging zeewater, Wet droogmakerijen en indijkingen, Wet beheer rijkswaterstaatswerken en de Waterstaatswet 1900. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de huidige vergunningstelsels uit de afzonderlijke waterbeheerwetten worden gebundeld: zes vergunningen uit de bestaande 'waterbeheerwetten' gaan op in één watervergunning.

De Integrale waterwet gaat onder andere uit van regionale waterplannen, die het bestaande provinciale Waterhuishoudingsplan vervangen. Deze regionale plannen krijgen in het voorontwerp ook het karakter van een structuurvisie, zoals bedoeld in de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Aan het regionale waterplan is primair de provincie zelf gebonden, maar deze biedt wel de legitimatie om waterschappen te instrueren of aanwijzingen te geven. De regionale waterplannen gaan inzoomen op een gebiedsdeel van de provincie. Te treffen maatregelen in de planperiode van zes jaar zijn meer concreet benoemd, met daarbij een ruimtelijke vertaling waar dat nodig is.

Beheer- en Ontwikkelplan voor de rijkswateren (2009)

Het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren beschrijft het beheer van de rijkswateren voor de periode 2010-2015. Rijkswaterstaat voert het beheer uit. Het BPRW is opgesteld binnen de kaders van Europese richtlijnen, nationale wetgeving en nationaal beleid. Onderdeel van het BPRW is een gebiedsgericht programma waarin de beheeropgave is opgenomen van Waterbeheer 21^e eeuw (WB21), Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natura 2000.

3.2.3 Bodem

Bij het doen van onderzoek van de waterbodem in uiterwaarden en het beoordelen van een verontreinigde situatie en eventueel benodigde maatregelen zijn twee beleidskaders van belang: de Waterwet (WW) en het Besluit Bodemkwaliteit (BBK).

De Waterwet is sinds 2010 van kracht. Voorheen vielen sterk verontreinigde (water-) bodems onder de Wet Bodembescherming (WBB); sinds dit jaar is dat opgenomen in de Waterwet. De systematiek is hiermee ook ingrijpend veranderd. Waar in de WBB werd ingezoomd op de verontreinigde locatie en de lokale risico's benadert de WW de verontreiniging in een groter verband. Beoordeeld dient te worden of de aanwezige verontreiniging een negatief effect heeft op het watersysteem als geheel.

Voor de Heesseltsche Uiterwaarden is reeds sprake van een beoogde maatregel, waarbij de focus niet ligt op het saneren van verontreinigde locaties. In het kader van de Waterwet is het dan belangrijk goede kennis te hebben van de achterblijvende waterbodem na doorvoering van de maatregel: de situatie na afloop mag niet verslechteren. Ter beoordeling van de volledigheid van verwijdering van een verontreinigde locatie en voor kennis van de toekomstige bodem dient een bodemonderzoek conform van toepassing zijnde protocollen als bewijsmiddel beschikbaar te zijn.

Voorts is ter beoordeling in hoeverre in de toekomstige situatie negatieve effecten aanwezig zijn voor het watersysteem. Zo kan bijvoorbeeld een stortplaats of sterk verontreinigde locatie die niet wordt ontgraven wel belangrijk zijn omdat het graven van een geul kan leiden tot een andere hydrologie en mogelijk een versnelde verspreiding van verontreiniging uit de stort naar het watersysteem.

Het Besluit Bodemkwaliteit gaat over toepassing en hergebruik van licht en matig verontreinigde partijen grond, zogenaamde klasse A en B. Het BBK bevat een toetsingskader hoe gemeten concentraties moeten worden beoordeeld. Aan de hand hiervan is beleid van toepassing hoe partijen met vastgestelde kwaliteit kunnen c.q. mogen worden toegepast.

In de situatie van de Heesseltsche Uiterwaarden is Rijkswaterstaat bevoegd gezag in het kader van de Waterwet. Rijkswaterstaat is ook bevoegd gezag in het kader van het Besluit Bodemkwaliteit voor zover het gaat om buitendijkse toepassingen. Voor binnendijkse toepassingen kunnen meerdere instanties bevoegd zijn, afhankelijk van de specifieke toepassing.

3.2.4 Natuur

Natura 2000

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of Habitatrichtlijn gebied, opgenomen. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied. In de Passende Beoordeling wordt nader ingegaan op het beleid van Natura 2000-gebieden.

Flora- en Faunawet

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden van de inheemse flora en fauna. Door, voorafgaand aan ruimtelijke ingrepen, stil te staan bij aanwezige natuurwaarden, kan onnodige schade aan beschermde soorten worden voorkomen of beperkt. Indien schade niet te voorkomen is, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Voor algemene soorten geldt een vrijstellingsbesluit.

In augustus 2009 heeft er een wijziging plaatsgevonden ten aanzien van de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen (zie tekstkader).

Nieuwe aanpak beoordeling bij ruimtelijke ingrepen
[Bron: brief Dienst Regelingen, 25 augustus 2009]

Door de uitspraken van de Raad van State moet Dienst Regelingen de beoordeling aanpassen van de ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn er beschermde soorten in het plangebied? Dan heeft u voortaan twee mogelijkheden bij uw ontheffingsaanvraag.

1. Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. U laat uw voorgenomen mitigerende maatregelen beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt. U mag uw werkzaamheden dus gaan uitvoeren.
2. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk? Dan volgt een volledige beoordeling voor ontheffing.

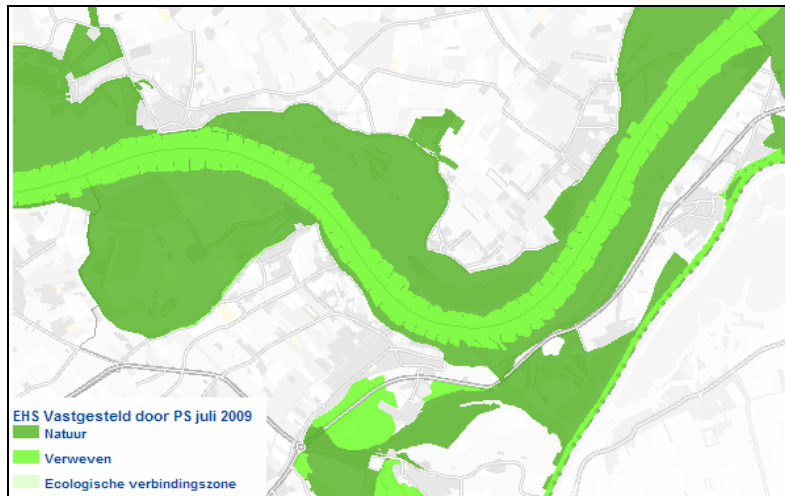
De provinciale streekplanuitwerking Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse ecologische hoofdstructuur (EHS) beschrijft gedetailleerd de kenmerken van de ecologische hoofdstructuur. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de EHS is geregeld in het Streekplan Gelderland 2005. Voor de EHS geldt de "nee, tenzij"-benadering. Dit houdt in dat wijzigen van het bestemmingsplan uitsluitend wordt toegestaan als er groot maatschappelijk belang op het spel staat en er geen redelijke alternatieven zijn. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader.

De ecologische kernkwaliteiten van een bepaald gebied zijn gelijk aan de door Gedeputeerde Staten geformuleerde natuurdoelstellingen voor dat gebied. Dit houdt in dat niet alleen de aanwezige natuurwaarden worden beschermd maar ook de door Gedeputeerde Staten beoogde natuurwaarden. Omgevingscondities zijn de omstandigheden waaraan voldaan moet worden (omgevingskwaliteit in de zin van milieu, water en ruimte) om de ecologische kernkwaliteiten te bewerkstelligen.

Initiatiefnemers van ingrepen binnen de EHS zullen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities moeten onderzoeken. Het plangebied en de uiterwaarden van de Waal maken deel uit van Ecologische Hoofdstructuur (zie figuur 9).

Voor het gebied zijn de volgende kernkwaliteiten en criteria van het rivierengebied van belang;

- de rivier met zijn bijbehorende dynamiek en morfologie, als bron van natuurlijke processen, en als as van een keten natuurterreinen en natuurrijke cultuur-landschappen in de uiterwaarden en de daarbij behorende bijzondere natuur (zoals rivierduinen, stroomdalgraslanden, natte schraalgraslanden, hardhoutooibos en nevengeulen);
- de relatie tussen open voedselrijke foerageergebieden en rustgebieden (open water) voor overwinterende en doortrekkende ganzen, eenden en andere watervogels;
- de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren die de Gelderse Poort en het Rijk van Nijmegen herbergen door de centrale ligging in het Europese natuurnetwerk met verbindingen naar de Veluwe en Oostvaardersplassen, het Reichswald en de Eifel, het bovenstroomse en benedenstroomse (Duitse) rivierengebied en de bosgebieden in het Limburgs-Duitse grensgebied;
- het open, grazige en natte karakter van binnen- en buitendijkse weidevogel- en ganzengebieden.

Figuur 9: De Waal en uiterwaarden behoren tot de ecologische hoofdstructuur (Atlas Groen Gelderland)

De ontwikkelingsopgaven betreffen:

- het ontwikkelen van het buitendijkse rivierengebied tot een samenhangend, gevarieerd en dynamisch natuurterrein met behoud van actuele natuur- en cultuurwaarden;
- het uitbreiden van laagdynamische natuur (Hardhoutooibos, stroomdalgrasland, (getijde)moeras) langs Waal en Maas;
- het uitbreiden van hoogdynamische natuur (nevengeulen, opzandingen, zachthoutooibos) langs de Waal;
- het realiseren van grootschalig natuurbeheer met ruimte voor (periodiek terug te zetten) sedimentatie en vegetatieontwikkeling langs de Midden-Waal;
- het realiseren van een netwerk van nevengeulen langs de Beneden-Waal;
- het ontwikkelen van de overgang tussen Veluwe en rivierdal tot een breed gevarieerd overganglandschap met bossen, kwel- en beekmoerassen, integraal begraasd.

Voor het behoud en de ontwikkeling van de kernkwaliteiten is het van belang dat er geen aantasting op omgevingscondities optreden. De omgevingscondities zijn:

- Ruimtelijke kwaliteit (samenhang)
- Water (verdroging natte natuur)
- Milieu (stikstof, fosfaat en voedingsstoffen in het oppervlakte water)
- Geluid
- Donkerte
- Geluid: stiltegebieden en stiltebeleidsgebieden

Het Gebiedsplan Natuur en Landschap 2008 was voorheen het provinciaal document dat concreet invulling geeft aan de realisatie van de EHS. In het Gebiedsplan gaf de provincie haar prioriteiten aan voor het natuur- en landschapsbeleid aan de na te streven natuurdoelen. Deze prioriteiten komen voort uit de Gelderse natuurdoelenkaart (Provincie Gelderland, 2002). Per 12 oktober 2009 is het Gebiedsplan vervangen door het Natuurbeheerplan Gelderland 2009. In dit Natuurbeheerplan is een nieuwe typering van natuurtypen en beheertypen geïntroduceerd: de Index Natuur en Landschap. De Index Natuur en Landschap is een landelijk uniforme index van natuurbeheertypen, agrarische natuurbeheertypen en landschapselementen. Het natuurbeheerplan geldt als toetsingskader voor subsidieaanvragen, het streekplan blijft het

toetsingskader. Met de vaststelling van dit natuurbeheerplan wordt de ligging EHS niet vastgesteld of gewijzigd.

Op de kaarten van het Natuurbeheerplan Gelderland 2009 zijn binnen de Heesseltsche uiterwaarden de volgende 4 natuurtypen aangegeven:

- Rijke graslanden en akkers, Kruidenrijk- en faunarijkgasland (N12.02)
- Grootschalige dynamische natuur, Rivier- en moeraslandschap (N12.02)
- Stilstaande wateren, Zoete plas (N04.02)
- Botanisch waardevol grasland (A02.01)

Met de vaststelling van het Natuurbeheerplan zijn de opgaven in hectares uit het Gebiedsplan Natuur en Landschap 2008 achterhaald. De Provincie Gelderland beoordeelt een plan aan de hand van de Kernkwaliteiten in Omgevingscondities. Voldoet een plan aan deze condities dan worden natuurbeheertypen voor toekenning van de subsidies hierna vastgelegd in het natuurbeheerplan (pers. comm M. Bons, Prov. Gelderland).

Gebiedsplan Natuur en Landschap en Natuurbeheerplan Gelderland

Het Gebiedsplan Natuur en Landschap 2008 was voorheen het provinciaal document dat concreet invulling geeft aan de realisatie van de EHS. In het Gebiedsplan gaf de provincie haar prioriteiten aan voor het natuur- en landschapsbeleid aan de na te streven natuurdoelen. Deze prioriteiten komen voort uit de Gelderse natuurdoelenkaart (Provincie Gelderland, 2002). Per 12 oktober 2009 is het Gebiedsplan vervangen door het Natuurbeheerplan Gelderland 2009. In dit Natuurbeheerplan is een nieuwe typering van natuurtypen en beheertypen geïntroduceerd: de Index Natuur en Landschap. De Index Natuur en Landschap is een landelijk uniforme index van natuurbeheertypen, agrarische natuurbeheertypen en landschapselementen. Het natuurbeheerplan geldt als toetsingskader voor subsidieaanvragen, het streekplan blijft het toetsingskader. Met de vaststelling van dit natuurbeheerplan wordt de ligging EHS niet vastgesteld of gewijzigd.

Op de kaarten van het Natuurbeheerplan Gelderland 2009 zijn binnen de Heesseltsche uiterwaarden de volgende 4 natuurtypen aangegeven:

- Rijke graslanden en akkers, Kruidenrijk- en faunarijkgasland (N12.02)
- Grootschalige dynamische natuur, Rivier- en moeraslandschap (N12.02)
- Stilstaande wateren, Zoete plas (N04.02)
- Botanisch waardevol grasland (A02.01)

Met de vaststelling van het Natuurbeheerplan zijn de opgaven in hectares uit het Gebiedsplan Natuur en Landschap 2008 achterhaald. De Provincie Gelderland beoordeelt een plan aan de hand van de Kernkwaliteiten in Omgevingscondities. Voldoet een plan aan deze condities dan worden natuurbeheertypen voor toekenning van de subsidies hierna vastgelegd in het natuurbeheerplan (pers. comm M. Bons, Prov. Gelderland).

Ecologische hoofdstructuur

De provinciale streekplanuitwerking Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse ecologische hoofdstructuur (EHS) beschrijft de kenmerken van de ecologische hoofdstructuur. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de EHS is geregeld in het Streekplan Gelderland 2005. Voor de EHS geldt de "nee, tenzij"-benadering. Dit houdt in dat wijzigen van het bestemmingsplan uitsluitend wordt toegestaan als er groot maatschappelijk belang op het spel staat en er geen redelijke alternatieven zijn. De kernkwaliteiten en omgevingscondities vormen het toetsingskader.

De ecologische kernkwaliteiten van een bepaald gebied zijn gelijk aan de door Gedeputeerde Staten geformuleerde natuurdoelstellingen voor dat gebied. Dit houdt in dat niet alleen de aanwezige natuurwaarden worden beschermd maar ook de door Gedeputeerde Staten beoogde natuurwaarden. Omgevingscondities zijn de omstandigheden waaraan voldaan moet worden (omgevingskwaliteit in de zin van milieu, water en ruimte) om de ecologische kernkwaliteiten te bewerkstelligen. Initiatiefnemers van ingrepen binnen de EHS zullen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities moeten onderzoeken.

De Waal en de uiterwaarden maken deel uit van Ecologische Hoofdstructuur. Voor het gebied zijn de volgende kernkwaliteiten en criteria van het rivierengebied van belang;

- de rivier met zijn bijbehorende dynamiek en morfologie, als bron van natuurlijke processen, en als as van een keten natuurterreinen en natuurrijke cultuurlandschappen in de uiterwaarden en de daarbij behorende bijzondere natuur, zoals rivierduinen, stroomdalgraslanden, natte schraalgraslanden, hardhoutooibos en nevengeulen;
- de relatie tussen open voedselrijke foerageergebieden en rustgebieden (open water) voor overwinterende en doortrekkende ganzen, eenden en andere watervogels;
- de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren die de Gelderse Poort en het Rijk van Nijmegen herbergen door de centrale ligging in het Europese natuurnetwerk met verbindingen naar de Veluwe en Oostvaarders Plassen, het Reichswald en de Eifel, het bovenstroomse en benedenstroomse (Duitse) rivierengebied en de bosgebieden in het Limburgs-Duitse grensgebied;
- het open, grazige en natte karakter van binnen- en buitendijkse weidevogel- en ganzengebieden.

De ontwikkelingsopgaven betreffen:

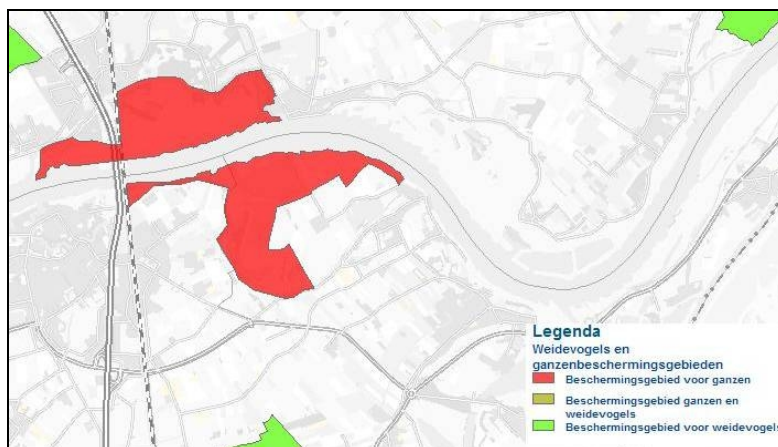
- het ontwikkelen van het buitendijkse rivierengebied tot een samenhangend, gevarieerd en dynamisch natuurterrein met behoud van actuele natuur- en cultuurwaarden;
- het uitbreiden van laagdynamische natuur (Hardhoutooibos, stroomdalgrasland, (getijde)moeras) langs Waal en Maas;
- het uitbreiden van hoogdynamische natuur (nevengeulen, opzandingen, zachthoutooibos) langs de Waal;
- het realiseren van grootschalig natuurbeheer met ruimte voor (periodiek terug te zetten) sedimentatie en vegetatieontwikkeling langs de Midden-Waal;
- het realiseren van een netwerk van nevengeulen langs de Beneden-Waal;
- het ontwikkelen van de overgang tussen Veluwe en rivierdal tot een breed gevarieerd overgangslandschap met bossen, kwel- en beekmoerassen, integraal begraasd.

Voor het behoud en de ontwikkeling van de kernkwaliteiten is het van belang dat er geen aantasting op omgevingscondities optreden. De omgevingscondities zijn:

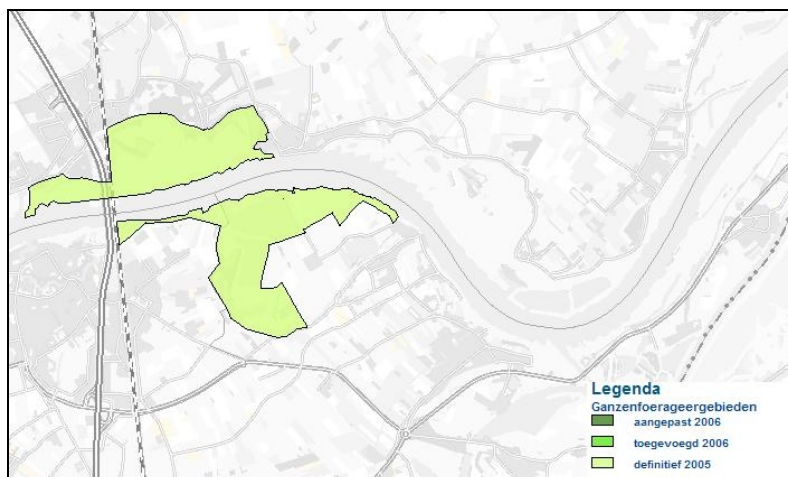
- Ruimtelijke kwaliteit (samenhang)
- Water (verdroging natte natuur)
- Milieu (stikstof, fosfaat en voedingsstoffen in het oppervlakte water)
- Geluid
- Donkerte
- Geluid: stiltegebieden en stiltebeleidsgebieden

Overige provinciaal beschermde gebieden

De provincie heeft beschermingsgebieden voor ganzen en weidevogel aangewezen (zie figuren 10 en 11). De Heesseltsche Uiterwaarden zijn niet aangewezen voor deze soortgroepen. Dit geldt wel voor de nabijgelegen Kil van Hurwenen en de Rijswaard.

Figuur 10: Weidevogels en ganzenbeschermingsgebieden [Atlas Groen Gelderland, 2009]

Figuur 11: Ganzenfoerageergebieden [Atlas Groen Gelderland, 2009]

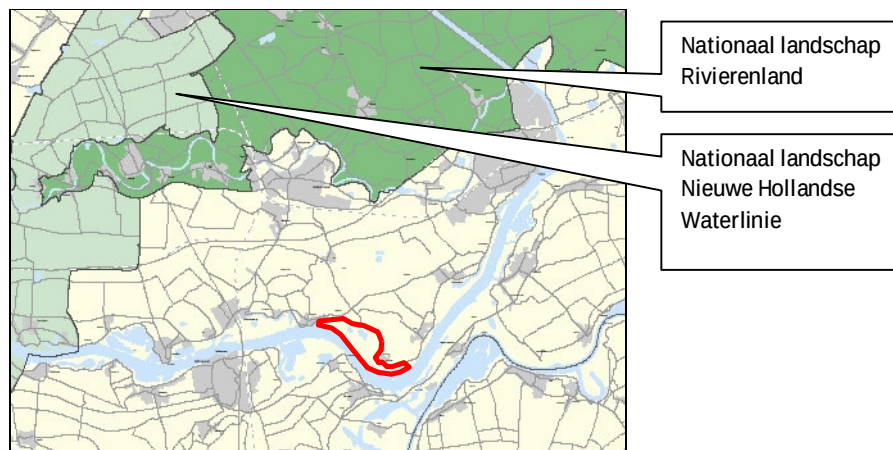
3.2.5 Landschap en ruimtelijke kwaliteit

Nota Ruimte

Landschap is de afgelopen jaren beleidsmatig steeds meer in de belangstelling komen te staan. Overheden zien in toenemende mate de waarde in van landschappelijke objecten en structuren. Er wordt daarom bij ruimtelijke ontwikkelingen meer en meer aandacht gevraagd voor behoud en/of herontwikkeling van deze waarden.

Het nationaal beleid, verwoord in de Nota Ruimte (landschap) richt zich vooral op borging en ontwikkeling van de gebiedseigen kernkwaliteiten van (inter)nationaal waardevolle landschappen. Beleidsmatig wordt er naar gestreefd de identiteitswaarde en de (groene) gebruiksmogelijkheden van het landelijk gebied zoveel mogelijk te behouden en te ontwikkelen.

Een aantal bijzondere waardevolle gebieden en gebouwen is aangemerkt als Nationaal Landschap. Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Nationaal Landschap (zie figuur 12).

Figuur 12: Ligging Nationaal landschap (rood is plangebied) [Provincie Gelderland, 2007]

Streekplan Gelderland (2005)

Op 29 juni 2005 hebben Provinciale Staten van Gelderland het streekplan vastgesteld waarin de versterking van de ruimtelijke kwaliteit uitgangspunt is. In het streekplan zijn de volgende beleidsdoelen ten aanzien van landschap gedefinieerd:

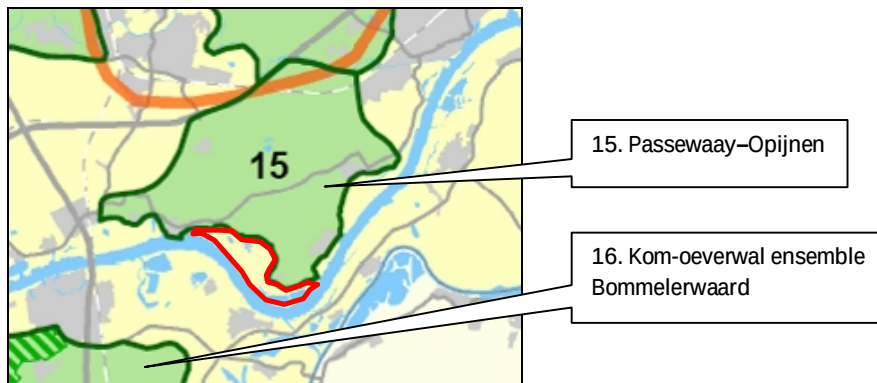
- instandhouding van de variatie;
- behoud van de openheid;
- versterking van de samenhang;
- verbetering van de kwaliteit en de toegankelijkheid.

Ruimtelijke ontwikkelingen moeten niet alleen worden afgestemd op aanwezige landschapskenmerken, maar er ook toe bijdragen dat de landschappelijke samenhang verbetert.

Het streekplan bevestigt de aanwijzing van de Nationale Landschappen en voegt hier twee beschermingscategorieën aan toe:

- waardevol landschap;
- aardkundig waardevol landschap.

Het ruimtelijke beleid voor waardevolle landschappen is: behouden en versterken van de landschappelijke kwaliteiten. Het plangebied maakt geen deel uit van een waardevol landschap. Wel grenst het aan het waardevol landschap 'Passewaay-Opijnen' (zie figuur 13).

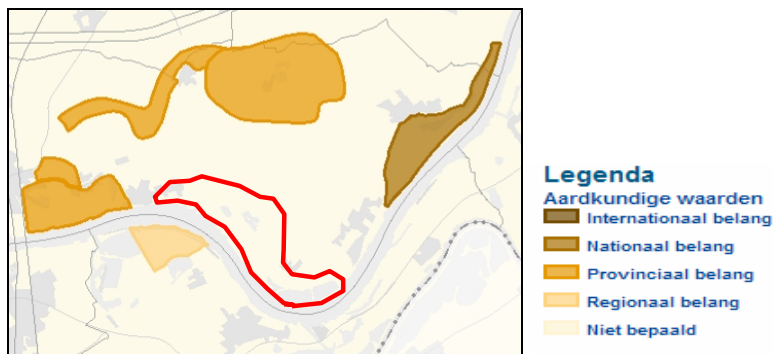

Figuur 13: Ligging Waardevol landschap (rood is plangebied) [Provincie Gelderland, 2007]

De kernkwaliteiten van waardevol landschap 'Passewaay-Opijnen' zijn:

- gave en karakteristieke gradiënten en ensembles van kommen, oeverwallen, uiterwaarden;
- karakteristieke kleinschalige oeverwallen met afwisseling van boomgaarden, beeldbepalende boerderijen, verspreide bebouwing, buurtschappen, dorpen, kasteelterreinen;
- kleine karakteristieke, matig grootschalige, open kommen met weidebouw;
- lintbebouwing op de smalle oeverwal langs de Waal.

Het provinciaal beleid ten aanzien van aardkundige waarden is erop gericht dat bij ruimtelijke keuzen de gebiedspecifieke bodemkwaliteiten betrokken worden.

Figuur 14: Locatie aardkundige waarden (rood is plangebied) [Provincie Gelderland, 2009]

In het gebied liggen geen aardkundige waarden (zie figuur 14).

Landschapsontwikkelingsplan (2008)

Door de gemeente Neerijnen, Geldermalsen en Lingewaal is begin 2008 het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) opgesteld met als doel de kwaliteit van het karakteristieke rivierlandschap te behouden en te versterken.

Het LOP bestaat uit drie delen. Ten eerste de visie op de toekomst van het landschap van de gemeenten. Dit is het overkoepelend hoofdrapport dat de raad in 2008 heeft vastgesteld. Daarnaast bestaat het LOP uit een uitvoeringsprogramma waarin diverse projecten zijn opgesomd. Ten slotte bestaat het LOP uit een aantal landschapsembleboeken. Een landschapsemble is een deelgebied met eigen landschappelijke kenmerken. Binnen het landschap van de drie gemeenten zijn zeven ensembles onderscheiden. In de

landschapensembleboeken wordt voor elk ensemble een bouwpakket met handleiding geboden dat kan helpen bij het beoordelen, realiseren en ontwikkelen van projecten.

Het plangebied van de Heesseltsche Uiterwaarden maakt deel uit van de ensemble 'De Waaldorpen van Ophemert naar Neerijnen'.

De ontwikkelingsvisie van het LOP

De uiterwaarden in de ensemble 'Waaldorpen van Ophemert naar Neerijnen' hebben de specifieke visie 'het geven van ruimte voor de rivier én het dorp (inclusief de gewone koe)'.

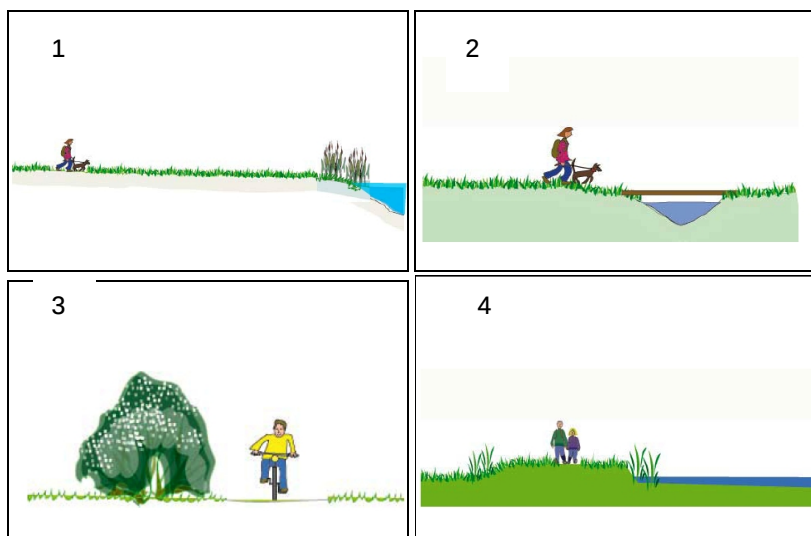

Figuur 15: Uitsnede ontwikkelingsvisie kaart van het LOP (2008)

De toelichting hierbij is als volgt: 'De uiterwaarden nemen op veel plaatsen in natuurlijkheid toe door herinrichting om de rivier meer ruimte te geven. Daarbij kunnen enkele uitzichten verdwijnen en nieuwe doorzichten ontstaan. De ruimte voor de rivier, de ecologische hoofdstructuur en het cultuurhistorische uiterwaardenlandschap dienen in ieder geval in evenwicht te worden ontwikkeld. Dicht bij de dorpen zal het cultuurlandschap een belangrijkere rol moeten spelen en verder van de dorpen kan de natuur de ruimte krijgen. Deze natuur kan bestaan uit zacht ooibos en nevengeulen, plaatselijk ontsloten door paden. Op zorgvuldig gekozen plekken moeten dorpelingen ook bij de rivier kunnen blijven komen door 'waardpaden', 'knuppelpaden' en 'oversteken' aan te leggen. De agrariër zal daarbij een constante rol kunnen blijven spelen, bijvoorbeeld in het onderhoud van landschapselementen en paden.'

Uitwerking van de visie LOP

In het LOP is voor de zone 'uiterwaarden' een aantal landschapselementen aangegeven die gestimuleerd kunnen worden. De landschapselementen sluiten aan op het gebiedsplan Natuur en Landschap van de provincie Gelderland, maar zijn daarvan een uitwerking naar het lokale schaalniveau. Voor het plangebied van de Heesseltsche Uiterwaarden zijn dit de in figuur 16 weergegeven elementen.

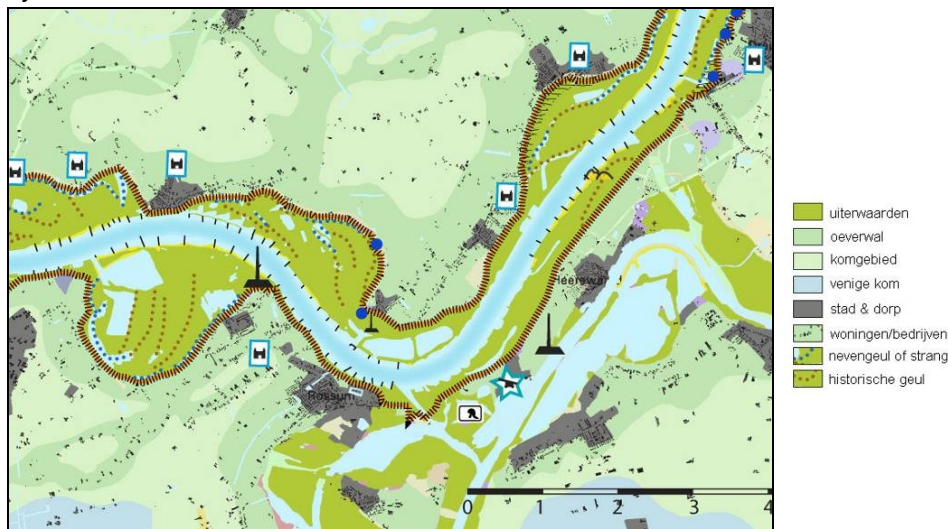

1. Waalmeent: openbaar toegankelijke weide met zicht op de Waal
2. Oversteek: klein bruggetje of loopplank in struingebied
3. Meidoornsignel: pad tussen meidoornhagen over wagenweg
4. Kadepad: over (zomer)dijkjes door uiterwaarden van Gorinchem naar Tiel

Figuur 16: Landschapselementen uiterwaarden van de Waal [LOP, 2008]

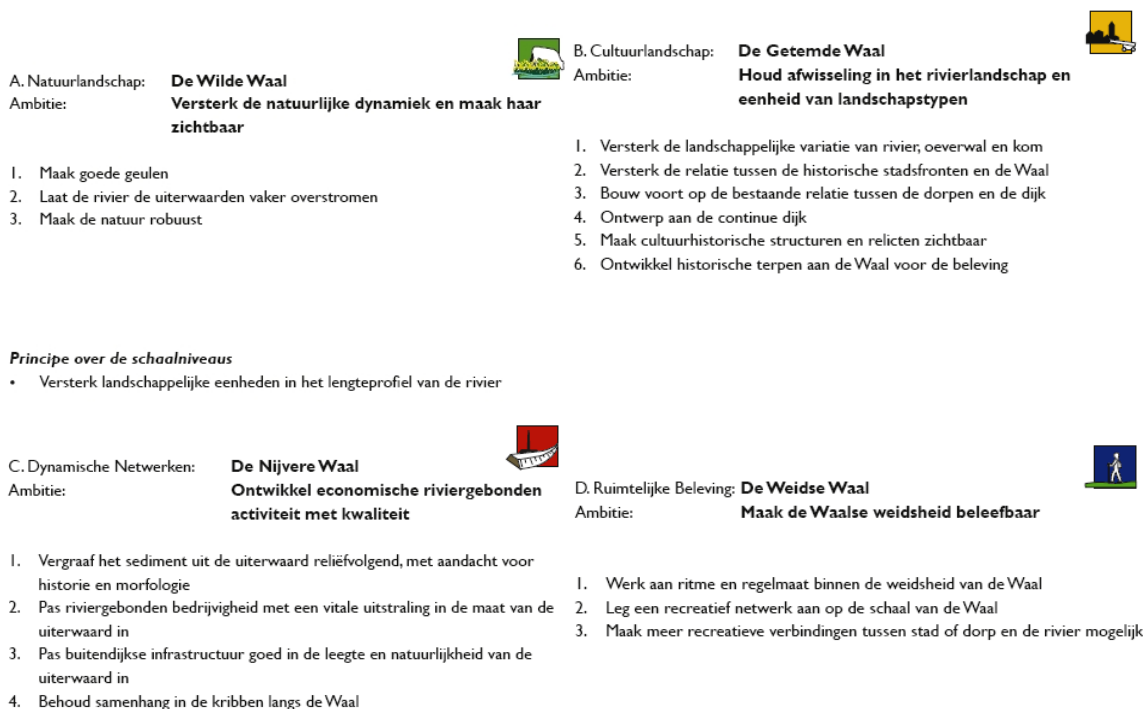
Handreiking Ruimtelijke Kwaliteit voor de Waal

De ministeries van VROM en V&W en de provincie Gelderland hebben in 2009 een Handreiking opgesteld voor de Ruimtelijke Kwaliteit van de Waal. De handreiking beschrijft de Waal in de context van het Nederlandse rivierenlandschap en gaat in op de geschiedenis, de karakteristieken en kernkwaliteiten van de rivier. De kernkwaliteiten zijn opgebouwd uit verschillende lagen waaruit het landschap is opgebouwd: het natuurlandschap (de Wilde Waal), het cultuurlandschap (de Getemde waal), de dynamische netwerken (de Nijvere Waal) en de ruimtelijke beleving (de Weidse Waal). Figuur 17 geeft de kernkwaliteiten van de Waal ter hoogte van de Heesseltsche Uiterwaarden weer. Het plangebied maakt hoofdzakelijk deel uit van dynamische riviernatuur en meander rivierrelicten.

Figuur 17: Uitsnede kaart kernkwaliteiten Waal [Provincie Gelderland, et al, 2009]

Aan de hand van de kernkwaliteiten zijn ontwerpprincipes geformuleerd. Deze geven aan hoe de gewenste kwaliteiten in het landschap versterkt kunnen worden. Figuur 18 geeft het overzicht van de ontwerpprincipes.

Figuur 18: De ontwerpprincipes van de Waal [Provincie Gelderland et al, 2009]

3.2.6 Cultuurhistorie

Nationaal

Cultuurhistorie is de afgelopen jaren beleidsmatig steeds meer in de belangstelling komen te staan. Overheden zien in toenemende mate de waarde in van cultuurhistorische objecten en structuren. Er wordt daarom bij ruimtelijke ontwikkelingen meer en meer aandacht gevraagd voor behoud en/of herontwikkeling van deze waarden. Het nationaal beleid, verwoord in de Nota Ruimte en Nota Belvédère (cultuurhistorie) en Monumentenwet (cultuurhistorie en archeologie), streeft naar een duurzaam behoud van waarden, niet door statisch behoud, maar door een (nieuw) actief gebruik ('Behoud door ontwikkeling').

Het rijk hecht in de Nota Ruimte aan borging en ontwikkeling van gebieden en structuren met zowel (inter)nationaal erkende als voor Nederland kenmerkende cultuurhistorische waarden. Hierbij richt het rijk zich met name op de Nationale Landschappen.

In de Nota Belvédère wordt de relatie tussen het ruimtelijk beleid en de cultuurhistorie aangeduid. De doelstelling met betrekking tot het ruimtelijke rijksbeleid luidt: het erkennen en herkenbaar houden van de cultuurhistorische identiteit in zowel het stedelijke als landelijke gebied als kwaliteit en uitgangspunt voor verdere ontwikkelingen.

Daarvoor wordt een vijftal richtingen aangegeven, waaronder:

- vroegtijdige en volwaardige afweging van cultuurhistorische kwaliteiten bij ruimtelijke planvorming, inrichting en beheer;
- volwaardig betrekken van cultuurhistorie bij planologische procedures en planvormingsprocessen.

In de Nota Belvédère worden verspreid over heel Nederland de cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden aangegeven, de zogenoemde Belvédèregebieden. In deze gebieden geldt een speciale aandacht voor het versterken en benutten van de cultuurhistorische identiteit en de daarvoor bepalende kwaliteiten (fysieke dragers).

Het plangebied van de Heesseltsche Uiterwaarden maakt geen deel uit van Belvédèregebied (zie figuur 19). Wel grenst het aan het Belvédèregebied Tieler en Culemborgerwaard.

Figuur 19: Ligging plangebied ten opzichte van Belvédèregebied [Ministerie van VROM, 1999]

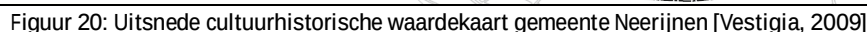
Monumenten worden beschermd in het kader van de Monumentenwet 1988. Er bestaan twee categorieën, te weten de (archeologische) monumenten en de stads- of dorpsgezichten. Met monumenten worden alle 'onroerende zaken' bedoeld. Tot die onroerende zaken horen gebouwen en objecten die ten minste vijftig jaar oud zijn. Zij moeten van belang zijn door hun schoonheid, de wetenschappelijke en/of hun cultuurhistorische betekenis. Een monument kan worden aangewezen als rijksmonument wanneer het aan bovenstaande voldoet en als het een nationale, unieke waarde heeft. Voor de afbraak, wijziging of verwijdering van monumenten dient men een vergunning aan te vragen. Per 1 september 2007 is de Monumentenwet herzien en wordt de Wet op de Archeologische Monumentenzorg geïmplementeerd (zie archeologie).

Provinciaal en lokaal

Het cultuurhistorisch beleid van de provincie Gelderland staat in de nota 'Belvoir'. Hierin is vastgelegd hoe de provincie omgaat met het cultuurhistorisch erfgoed. De provincie Gelderland vindt het belangrijk om het cultuurhistorisch erfgoed te bewaren en te herstellen, maar ook om het te versterken en verder te ontwikkelen.

De cultuurhistorische waarden van bovenlokaal belang zijn weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart. Op deze kaart hebben de Heesseltsche Uiterwaarden een lage historisch geografische waardering. Er bevinden zich geen rijksmonumenten in het plangebied.

De gemeente Neerijnen heeft daarnaast een cultuurhistorische waarden- en beleidskaart opgeteld (zie figuur 20). Op de kaart is te zien dat er zich ter hoogte van Heesselt en Opijnen diverse beschermde monumenten bevinden. Het vlak ter hoogte van de zandwinplassen is daarnaast aangewezen als 'cultuurhistorisch aandachtsgebied'.

Archeologische waarden zijn beschermd in het kader van het Europese Verdrag van Valletta (ook bekend als het Verdrag van Malta). Per 1 september 2007 is dit verdrag geïmplementeerd in de nationale wetgeving: de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz), die een wijziging van de Monumentenwet en enkele ander wetten inhoudt. Op grond van de aangepaste Monumentenwet dient de gemeente rekening te houden met in de grond aanwezige dan wel te verwachten archeologische resten. Archeologische waarden dienen zo veel mogelijk in-situ behouden te blijven. Bij graafwerkzaamheden dient vooraf onderzoek plaats te vinden om een aanwezigheid van archeologische waarden te inventariseren door middel van een archeologisch vooronderzoek. Een dergelijk vooronderzoek bestaat uit een archeologisch bureauonderzoek, dat in de meeste gevallen wordt gevolgd door een inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen, oppervlaktekartering en/of proefsleuven.

3.2.8 Verkeer en vervoer

De provincie Gelderland geeft invulling aan haar verkeersbeleid door middel van het Tweede Provinciaal Verkeer en Vervoer Plan. Het plan is door Provinciale Staten vastgesteld op 2005 en heeft een looptijd tot 2014. De provincie kiest voor een aanpak waarmee problemen op mobiliteitsgebied voorkomen worden door infrastructuur en economische ontwikkelingen beter op elkaar af te stemmen. Bestaande wegen, fietspaden en openbaar vervoerverbindingen worden beter benut met zo min mogelijk nadelige effecten voor de leefomgeving. Naar aanleiding van een inspraakprocedure op het PVVP-2 heeft de provincie het plan aangepast. Bestrijding van geluidsoverlast door verkeer heeft daarbij extra aandacht. De aanpassing behelst verder het stimuleren van fietsgebruik op korte en middellange afstand, vooral in steden en naar economische centra, scholen en recreatieve voorzieningen. Veilige fietspaden op schoolroutes moeten prioriteit krijgen.

3.2.9 Milieu

Geluid

Sinds 2007 is de gewijzigde Wet geluidhinder van kracht. Deze bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen om geluidhinder van onder meer industrie, wegverkeer en spoorwegverkeer te bestrijden en te voorkomen. De wet richt zich vooral op de bescherming van de burger in zijn woonomgeving met normen voor de maximale geluidbelasting op de gevel van een huis. De Wet geluidhinder kent een separaat toetsingskader per geluidsoort (in casu industrie, verkeer en spoorverkeer) met ieder een eigen normenstelsel (e.e.a. nader uitgewerkt in het Besluit geluidhinder 2006).

Lucht

De belangrijkste wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit is vastgelegd in *Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen* van de Wet milieubeheer (Wm). Deze wijziging van de Wet milieubeheer (Stb. 2007, 434), die ook wel de Wet luchtkwaliteit wordt genoemd, is op 15 november 2007 in werking getreden.

In Titel 5.2 Wm is bepaald dat bestuursorganen een besluit, dat gevolgen kan hebben voor de luchtkwaliteit, kunnen nemen als onder andere:

- § Wordt voldaan aan de in Bijlage 2 Wm opgenomen grenswaarden;
- § Een besluit (per saldo) niet leidt tot een verslechtering van de luchtkwaliteit;
- § Aannemelijk is gemaakt dat een besluit 'niet in betekenende mate' bijdraagt aan de concentratie van een stof.

Grenswaarden

In onderstaande tabel zijn de (Europese) grenswaarden voor de concentraties van luchtverontreinigende stoffen weergegeven die vastgelegd zijn in Bijlage 2 van de Wet milieubeheer. Deze grenswaarden zijn gericht op de bescherming van de gezondheid van mensen.

Tabel 1: Grenswaarden met ingang van 1 augustus 2009

Component	Concentratiesoort	Grenswaarden in $\mu\text{g}/\text{m}^3$ geldend op			*) Toegestane aantal overschrijdingen per jaar
		01-08-2009	11-06-2011	01-01-2015	
Fijn stof (PM_{10})	jaargemiddelde	48 *	40	40	-
	24-uursgemiddelde	75	50	50	35
Fijn stof ($\text{PM}_{2,5}$)	jaargemiddelde	-	-	25	
Stikstofdioxide (NO_2)	jaargemiddelde	60	60	40 **	-
	uurgemiddelde	300	300	200 **	18
Koolmonoxide (CO)	8-uurgemiddelde	10.000	10.000	10.000	
Lood (Pb)	jaargemiddelde	0,5	0,5	0,5	
Zwavel dioxide (SO_2)	24-uursgemiddelde	125	125	125	
	uurgemiddelde	350	350	350	
Benzeen (C_6H_6)	jaargemiddelde	10	5	5	

* Buiten de zone "midden" en de agglomeraties Amsterdam/Haarlem, Rotterdam/Dordrecht en Utrecht is deze grenswaarde $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

** In de agglomeratie Heerlen/Kerkrade is deze grenswaarde al op 01-01-2013 van kracht.

Voor de beoordeling van de luchtkwaliteit bij wegen zijn stikstofdioxide (NO_2) en fijn stof (PM_{10}) het meest kritisch. Bij deze stoffen is de kans het grootste dat een grenswaarde wordt overschreden. Voor de overige stoffen waarvoor in Bijlage 2 Wm grenswaarden zijn opgenomen (koolmonoxide, zwavel dioxide, lood en benzeen), is, voor zover relevant voor het wegverkeer, het verschil tussen de grenswaarde en de som van de bijdrage van het wegverkeer en de achtergrondconcentratie zo groot, dat overschrijding van de grenswaarden redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

Besluit niet in betekenende mate bijdragen

Met de wetwijziging van 15 november 2007 is tevens het *Besluit niet in betekenende mate bijdragen* (NIBM) van kracht geworden. In dit Besluit is vastgelegd wanneer een project/plan niet in betekenende mate bijdraagt aan de concentratie van een bepaalde stof. Volgens het Besluit NIBM is dit het geval als de toename van de concentraties in de buitenlucht van zowel PM_{10} als NO_2 niet meer bedraagt dan 1% van de jaargemiddelde grenswaarde voor die stoffen. Dit komt overeen met een maximale toename van $0,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ voor de concentraties PM_{10} en NO_2 . Wanneer er maatregelen worden getroffen die onlosmakelijk met het project samenhangen mogen de effecten van die maatregelen worden meegenomen bij de beoordeling of het project niet in betekenende mate bijdraagt.

Externe veiligheid

Externe veiligheid beschrijft de risico's die ontstaan als gevolg van opslag of handelingen met gevaarlijke stoffen. Dit kan betrekking hebben op bedrijven of transportroutes. Op beide categorieën is verschillende wet- en regelgeving van toepassing. Het huidige beleid voor inrichtingen (bedrijven) is afkomstig uit het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Het beleid voor transportmodaliteiten staat beschreven in de circulaire 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen' (cRvgs). Op 22 december 2009 is een nieuwe circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen (cRvgs) gepubliceerd ten aanzien van de omgang met externe veiligheid langs Rijks- en N-wegen en waterwegen. De wijziging van de circulaire loopt vooruit op het voorgenomen Basisnet.

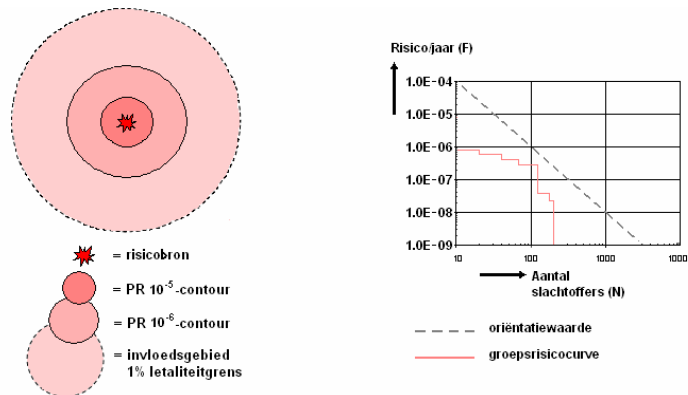
Binnen het beleidskader voor externe veiligheid staan twee kernbegrippen centraal: het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Het plaatsgebonden risico vormt een wettelijke norm voor bestaande en nieuwe situaties. Dit is met een risicocontour ruimtelijk weer te geven. Het groepsrisico is niet in ruimtelijke contouren te vertalen, maar wordt weergegeven in een grafiek. Hierin is weergegeven hoe groot de kans is dat groepen met een bepaalde grootte, slachtoffer kunnen worden van een ongeval met gevaarlijke stoffen. Hieronder worden beide begrippen verder uitgewerkt.

Plaatsgebonden Risico (PR)

Het plaatsgebonden risico (PR) geeft de kans om te overlijden, op een bepaalde plaats, ten gevolge van een ongeval bij een risicovolle activiteit. De kans heeft betrekking op een fictief persoon die de hele tijd op die plaats aanwezig is. Het PR kan op de kaart van het gebied worden weergegeven met zogeheten risicocontouren: lijnen die punten verbinden met eenzelfde PR. Binnen de 10^{-6} /jaarcontour (welke als wettelijk harde norm fungeert) mogen geen nieuwe kwetsbare objecten geprojecteerd worden. Voor beperkt kwetsbare objecten geldt de 10^{-6} /jaarcontour niet als grenswaarde, maar als een richtwaarde.

Groepsrisico (GR)

Het groepsrisico (GR) is een maat voor de kans dat bij een ongeval een groep slachtoffers valt met een bepaalde omvang. Het GR is daarmee een maat voor de maatschappelijke ontwrichting bij een calamiteit. Het GR wordt bepaald binnen het invloedsgebied van een risicovolle activiteit. Dit invloedsgebied wordt begrensd door de 1%-letaliteitsgrens (tenzij anders bepaald): de afstand waarop nog 1% van de blootgestelde mensen in de omgeving komt te overlijden bij een calamiteit met gevaarlijke stoffen. Het GR kan niet 'op de kaart' worden weergegeven, maar wordt weergegeven in een grafiek waar de kans (f) afgezet wordt tegen het aantal slachtoffers (N): de fN-curve.

Figuur 21: Weergave PR contouren, invloedsgebied en groepsrisicografiek met oriëntatiewaarde voor transport.

3.2.10 Ruimtegebruik

Wonen

Het gemeentelijk woonbeleid is vastgelegd in de Woonvisie 2010-2025 (2009). Behoud door ontwikkeling is daarin de hoofdstrategie. De ambitie van de woonvisie is de realisatie van in totaal 1.500 nieuwe woningen in de gemeente Neerijnen in de periode tot circa 2015 in met name de kernen Waardenburg, Haaften en Ophemert. In de overige kernen kan wel nieuw gebouwd worden, maar in bescheiden mate om met name aan de lokale vraag te kunnen voldoen.

Recreatie

Streekplan Gelderland 2005

In het Streekplan Gelderland staat ten aanzien van extensieve dagrecreatie het volgende opgenomen: 'Door de provincie Gelderland lopen acht LAW's (lange afstands wandelroutes) en zeven LF's (lange afstand fietsroutes). De routes vormen een onderdeel van het landelijke routenetwerk en worden gekenmerkt door een hoge recreatieve belevingswaarde (mede in relatie met de omringende natuur en landschap en aanwezige cultuurhistorische elementen), een landelijk uniforme bewegwijzering en een bewezen gunstig effect op de economische omzet van bedrijven langs de routes.

Deze routes worden van zo'n groot belang geacht voor de toeristisch-recreatieve belevingswaarde van Gelderland, dat zij planologische bescherming behoeven; zij dienen dus op adequate wijze in bestemmingsplannen te worden opgenomen.

Voorts dienen ruimtelijke ontwikkelingen rondom deze routes te worden beoordeeld op mogelijke gevolgen voor de toeristische routes. Mochten er vanuit deze ontwikkelingen belemmeringen ontstaan voor een goed functioneren van de route, dan zal dat binnen het zelfde plan moeten worden gecompenseerd (door bijvoorbeeld het ontwikkelen van een alternatief tracé). Een groot deel van de Waalbandijk ter hoogte van het plangebied maakt onderdeel uit van een lange afstands wandelroute.

Toeristisch-recreatieve visie en actieplan Rivierenland 2007-2011

In de Toeristisch-recreatieve visie in het Rivierenland is het beleid voor de 2007-2011 ontwikkeld op basis van de volgende visie:

“Het bevorderen van economische groei en welzijn door middel van toerisme en recreatie passend bij de aard en schaal van het landschap, de kernen en de bevolking in Rivierenland”. Doelstelling is het realiseren van een gemiddelde omzetgroei in de toeristisch-recreatieve sector van 10-15% in de periode 2007-2011.

Provinciaal Meerjarenprogramma 2007-2013

In dit Programma staat beschreven welke doelen en prestaties de Provincie, samen met de gebiedspartners, in het landelijk gebied tot 2013 gaat realiseren. Voor wat het thema Recreatie betreft vermeldt het programma het volgende doel:

Het doel is het ontwikkelen en behouden van een recreatief aantrekkelijk Gelderland door:

- een gezond en wervend woon- en werkklimaat;
- behoud en versterking van de ruimtelijke variatie tussen stad en land;
- versterken van de verbinding en samenhang tussen stad en land;
- opheffing van de nog bestaande tekorten aan dagrecreatiemogelijkheden en het voorkomen van nieuwe tekorten, alsmede het opheffen van knelpunten daarin;

- ontwikkelen en versterken van de toegankelijkheid van de groene ruimte voor recreatief gebruik;
- ruimte voor recreatief ondernemerschap.

Landbouw

De land- en tuinbouw zijn in Gelderland van groot belang. Niet alleen voor de economie en werkgelegenheid, maar ook voor het beheer van natuur, landschap en water. Boeren beheren ook natuur en zorgen voor een aantrekkelijk en cultuurhistorisch waardevol landschap.

4 Randvoorwaarden

4.1 Inleiding

In het kader van de planstudie voor de Heesseltsche Uiterwaarden is nader onderzoek verricht naar een aantal deelaspecten, zoals water, bodem, natuur. De conclusies van de uitgevoerde onderzoeken op de hiervoor genoemde onderwerpen staan in het hiernavolgende beschreven. Op basis hiervan is inzichtelijk wat de invloed van de voorgenomen ontwikkeling is op een aantal bepalende gebiedskenmerkende aspecten en vice versa.

4.2 Rivierkundige beoordeling

Ten behoeve van de planstudie Heesseltsche Uiterwaarden is een rivierkundige beoordeling uitgevoerd naar de effecten van de drie alternatieven welke in het MER nader zijn beschouwd. In deze rivierkundige beoordeling wordt onderzocht of aan alle beoordelingscriteria uit de werkwijzer voor beoordelen rivieringrepen van RWS-ON (2008) wordt voldaan. Dit betreft de volgende beoordelingscriteria:

- Maatgevende hoogwaterstand (MHW-stand) op de as van de rivier (16.000 m³/s);
- MHW-stand binnen de uiterwaard (16.000 m³/s);
- Stroombeeld in de uiterwaard (10.000 m³/s);
- Stroombeeld bij de aantakking van nevengeulen op de hoofdgeul (zomerbedvullende afvoer);
- Aanzanding en erosie in het zomerbed bij een representatieve afvoer;
- Aanzanding en erosie van het winterbed en nevengeulen bij een zomerbedvullende afvoer.

Conclusies ten aanzien van de hydraulische effectbeoordeling

De belangrijkste conclusies ten aanzien van de hydraulische effectbeoordeling van de alternatieven zijn hieronder beschreven. Ook is ingegaan op maatregelen om de alternatieven te verbeteren of vergunbaar te maken.

- De drie alternatieven (Compromisplan 2008, Geoptimaliseerd Compromisplan en Versoberd Compromisplan) voldoen allen aan de MHW doelstelling.
- Alleen het Versoberde Compromisplan voldoet aan de richtlijnen ten aanzien van de MHW verhoging stroomafwaarts van de rivierverruiming.
- Vanuit hydraulica is het Versoberde Compromisplan vergunbaar. De andere alternatieven vragen om aanvullende maatregelen om ze vergunbaar te maken. Ten aanzien van de MHW verhoging geeft de optimalisatie voor het Versoberde Compromisplan voldoende handreiking voor verdere uitwerking van het beoogde VKA in SNIP3: zorg voor voldoende verruiming in de uiterwaard zodat het water goed het gebied uitstroomt tijdens maatgevend hoogwater en er voldoende compensatie is voor de geïntroduceerde verruiming. Deze ontwerpprincipes kunnen ook worden gebruikt om het Compromisplan 2008 en het Geoptimaliseerde Compromisplan vergunbaar te maken.
- Een goed beheerplan van de herinrichting van de uiterwaard is belangrijk om te voorkomen dat het MHW effect door verruiming van de uiterwaard in de loop der tijd vermindert. Met als gevolg dat het plan niet meer aan de MHW doelstelling voldoet. In SNIP3 moet de gevoeligheid voor beheer voor het gekozen VKA worden onderzocht. Hierin moet dan niet alleen naar de duurzaamheid van de MHW verlaging worden gekeken. Ook het effect van verruiming op de lokale MHW verhoging stroomafwaarts van de rivierverruiming moet worden beoordeeld. De door RWS geadviseerde beheerruimte van 1 cm lijkt onvoldoende. In het

- Compromisplan 2008 is ongeveer 4 cm beheerruimte nodig. Andere keuzes voor de begroeiing van het uiterwaardgebied kan het Compromisplan minder gevoelig maken voor beheer. Door de grotere oppervlaktes aan natte ruigte en zachthout ooibos is het Compromisplan gevoeliger voor vegetatiesuccessie dan de andere twee alternatieven. De benodigde beheerruimte in het Geoptimaliseerde Compromisplan en het Versoerberde Compromisplan is naar verwachting aanzienlijk kleiner dan 4 cm. Deze twee plannen hebben nu beide ongeveer 5 cm extra MHW verlaging en hebben zodoende voldoende beheerruimte.
- Naast deze beoogde MHW reductie zorgt elke alternatief echter ook voor een MHW verhoging in het gehele traject langs de Heesseltsche uiterwaarden tussen rkm 928 en 930. Een verhoging van MHW is toegestaan, mits het om een locale verhoging gaat, en de verhoging in een goede verhouding staat met de te bereiken waterstanddaling. Door middel van extra profielverruiming is de MHW verhoging in het Versoerberde Compromisplan voldoende verminderd en teruggebracht tot een lokaal geconcentreerde MHW verhoging aan de benedenstroomse zijde van het projectgebied. De MHW verhoging bedraagt minder dan 10% van de MHW verlaging. De resterende MHW verhoging dient nog wel te worden teruggekoppeld met de waterkeringbeheerder. Acceptatie van de locale MHW verhoging langs de primaire dijk door de waterkeringbeheerder is wel vereist. Dezelfde optimalisatieslag zou kunnen worden gemaakt voor de andere twee alternatieven om de plannen vergunbaar te krijgen. De optimalisatie van het Versoerberde Compromisplan geeft voldoende handreiking voor verdere uitwerking van het beoogde VKA in SNIP3.

4.3 Bodem

In het kader van de planstudie Heesseltsche Uiterwaarden is een bodemonderzoek uitgevoerd. Uit het onderzoek is waardevolle informatie verkregen ten behoeve van de variantkeuze en voor de grondbalans. De volledige onderzoeksrapportage is als bijlage bij dit bestemmingsplan gevoegd.

Het onderzoek bevat een aantal onderdelen, deze zijn onderstaand samengevat.

Waterplassen

In het gebied bevinden zich enkele waterplassen. Een deel van de waterplassen betreffen ondiepe plassen waar, afhankelijk van het seizoen, water in kan staan. Daarnaast bevinden zich in het gebied enkele diepe plassen die in het verleden hebben gediend als klei en/of zandwinplassen.

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de waterbodem in de ondiepe plassen grotendeels bestaat uit klei. De diepere plassen hebben een zandbodem. Er wordt over het algemeen slechts in beperkte mate slib in de plassen aangetroffen. Uitzondering hierop zijn de diepe zandwinplassen, hier wordt wel slib aangetroffen. De dikte van deze sliblaag is onbekend.

De kwaliteit van de waterbodem is over het algemeen klasse B. Er zijn geen grote variaties in kwaliteit waargenomen en de hypothese dat sprake is van een homogeen verdeelde verontreiniging wordt bevestigd.

Kribvakken

Afhankelijk van de gekozen variant dienen één of meerdere kribvakken ontgraven te worden. Uit het onderzoek blijkt dat er een grote variatie bestaat binnen de kribvakken. Over het algemeen bestaat de bodem uit (grindhoudend) zand. Lokaal komen sliblagen voor. Een duidelijke oorzaak

voor de plaats van voorkomen van de sliblagen is niet duidelijk. Er is geen duidelijke variatie binnen de verschillende deelgebieden binnen de kribvakken waarneembaar.

De sliblagen zijn over het algemeen verontreinigd tot boven de interventiewaarde waarbij met name de metalen koper, lood, zink, arseen de maatgevende parameters zijn. Ten aanzien van de zandlagen geldt dat over het algemeen sprake is van klasse A en B. Alleen voor kribvak 2 (zie rapportage bodemonderzoek) geldt dat sprake is van schoon zand.

Zone's

De bodemopbouw in de uiterwaarden bestaat uit een deklaag van klei met een dikte variërend van 0,5 tot lokaal 6 meter dikte. De gemiddelde laagdikte bedraagt 2 meter. Daaronder is tot 8 m -mv. (einddiepte boringen) een zandpakket aanwezig met lokaal ingesloten kleilagen.

De kwaliteit van de bovengrond is in vrijwel het gehele gebied klasse B waarbij de maatgevende parameters over het algemeen (enkele) metalen en PCB's zijn.

In verticale richting neemt de mate van de verontreiniging snel af. Het begin van de schone grondlaag varieert tussen de 0,5 m -mv. tot 2,0 m -mv. Dit kunnen zowel klei- als zandlagen betreffen. Op grotere diepte is geen verontreiniging meer aangetroffen.

Op drie locaties (zie rapportage bodemonderzoek) zijn verontreinigingen aangetroffen met gehalten boven de interventiewaarde, te weten:

- de oeverzone aan de westzijde van de onderzoekslocatie. Ter plaatse is sprake van een verontreiniging met arseen en koper.
- In de grondwal tussen de plassen W7 en W8 is een kleilaag aanwezig (2 tot 2,5 m -mv.) waarbij de gehalten aan koper en arseen de interventiewaarden overschrijden.
- In de grondwal tussen de haven (W6) en de plas (W7) is in de bovengrond een overschrijding van de interventiewaarde voor zink gemeten.

In de zomerdijk is voor de bovengrond sprake van klasse A. De kern van de dijk bevat over het algemeen schone grond (zand of klei).

Verdachte locaties

De wegen door het gebied betreffen over het algemeen onverharde landbouwwegen. Een klein deel van een wegen in het gebied is verhard met asfalt (5 cm) of puin. Er zijn ter plaatse van de wegen geen asbestverdachte materialen aangetroffen.

De grond, al dan niet puinhoudend, heeft een gelijke kwaliteit als de omliggende bodem (veelal klasse B).

Ter plaatse van de voormalige steenfabriek en voormalige betonfabriek wordt nog een gesloten beton/asfaltverharding aangetroffen. Ter plaatse worden op het maaiveld en in de grond asbest verdachte materialen aangetroffen. Daarnaast worden in de bodem op meerdere plaatsen en op verschillende diepten puin- en kolenresten aangetroffen.

Uit de analysesresultaten blijkt dat de kwaliteit van de bovengrond en van de puinhoudende ondergrond bestaat uit klasse A en B. Voor de 'diepe' kleilaag op circa 2 m geldt eveneens dat sprake is van klasse A.

Hoeveelheden

Op basis van de onderzoeksresultaten en de voorgenomen herinrichting zijn voor het compromisplan en de twee alternatieve plannen de vrijkomende hoeveelheden grond uitgerekend. Dit resulteert in de hoeveelheden zoals in onderstaande tabel weergegeven.

Plan	Ontgraven (totaal)	grondsoort					Hergebruik	Overschot
		klei			zand			
		Niet toepasbaar	klasse A/B	Vrij toepasbaar	klasse A/B	Vrij toepasbaar		
Compromis	2.701.700	7.150	1.159.900	668.650	35.000	831.000	394.000	2.307.700
geoptimaliseerde alternatief	2.275.300	15.200	1.152.500	153.300	78.100	876.200	386.000	1.889.300
versoernde alternatief	2.257.030	15.200	1.137.700	251.630	59.400	795.100	1.535.800	721.230

De vrijkomende niet toepasbare grond dient te worden afgevoerd naar een stortplaats of een erkende verwerkingsinrichting. De vrijkomende grond met kwaliteitsklasse A of B kan onder bepaalde restricties worden hergebruikt. Het materiaal dient tevens civieltechnisch geschikt te zijn voor hergebruik. Dit geldt eveneens voor de vrij toepasbare klei- en zandgronden die afgevoerd dienen te worden.

SNIP 3

Tijdens de SNIP 3 fase van de planstudie wordt concreter welke werkzaamheden exact voorzien worden. Dat is het moment dat ook nagegaan zal worden of voldoende informatie bekend is over de milieuhygiënische en fysische kwaliteit van de bodem. De insteek voor de beoordeling is de vergunbaarheid (Waterwet en Besluit Bodemkwaliteit) en reductie van risico's ten behoeve van een af te sluiten contract met een aannemer.

Aandachtspunten voor het bodemonderzoek in de SNIP 3 fase zijn tevens:

- ontgravingen ter plaatse van waterplassen en het reeds uitgevoerde onderzoek
- sterk verhoogde gehalten in de waterbodem en uiterwaard
- asbestverontreiniging voormalige steenfabriek
- funderingsgegevens voormalige steenfabriek
- bodemkwaliteit boringsvrije zone nabij de winterdijk
- bodemonderzoek volgens de BRL 9335 met het oog op toekomstig grondverzet

Op basis van het bodemonderzoek in de fase SNIP 3 kan een bodemkwaliteitskaart worden opgesteld. Aan de hand van deze kaart kunnen vrijkomende en toe te passen hoeveelheden grond worden bepaald.

4.4 Natuur

In het kader van de natuurwetgeving en de situatie voor flora en fauna binnen het plangebied is onderzoek verricht naar mogelijk aanwezige beschermde soorten. Hierbij is eveneens een zogeheten 'passende beoordeling' uitgevoerd, waarvan de rapportage als bijlage bij dit bestemmingsplan is gevoegd. De conclusie hiervan staat in het onderstaande weergegeven.

Op basis van de nu bekende informatie dient voor de Rivierrombout ontheffing aangevraagd te worden ex art. 75 van de Flora en faunawet.

In verband met de zorgvuldigheid en recentheid van de ecologische inventarisatie vindt in 2010 een gebiedsdekkend onderzoek plaats naar het voorkomen beschermde Flora - en fauna. Dit geeft aanvullende, recente en exacte informatie over bijvoorbeeld vaste verblijfplaatsen van (roof)vogels in het gebied. Op basis van deze informatie wordt bepaald of het aanvragen van een ontheffing voor een soort uit deze groep noodzakelijk is.

Een ontheffing is geldig voor een maximale duur van 5 jaar. Aanbevolen wordt om de ontheffingsaanvraag minstens een half jaar vóór aanvang van de werkzaamheden aan te vragen. Voor de procedure voor de aanvraag moet rekening worden gehouden met een doorlooptijd van tenminste zestien weken, mits geen bezwaren worden ingediend. Indien aanvullende informatie moet worden geleverd, dan kan deze periode langer zijn.

Mitigerende maatregelen

In de ontheffingsaanvraag dient te worden aangegeven welke mitigerende maatregelen genomen worden om negatieve effecten te voorkomen of te beperken.

- Verstorende werkzaamheden buiten de voortplantingsperiode van vissen en amfibieën uitvoeren;
- Begroeiing buiten het broedseizoen van vogels verwijderen.

Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, als bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen kort gemaaid worden, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

Conclusie toetsing EHS

De ontwikkeling van het Versoerbd alternatief heeft een gunstig effect op Kernkwaliteiten en Omgevingscondities en daarmee de wezenlijke kenmerken en waarden van de Gelderse EHS in het Rivierengebied.

De ontwikkeling sluit aan bij het provinciale gebiedsplan en natuurbeheerplan en sluit in zijn geheel aan bij de provinciale gebiedsgericht kernkwaliteiten en ontwikkelingsopgave van de Waal. Er zijn geen negatieve effecten op de wezenlijke en kenmerkende waarden van de ecologische hoofdstructuur.

5 Planbeschrijving

5.1 Doelstellingen

Het centrale doel van de herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden en waarin het bestemmingsplan voorziet is het verhogen van de waterveiligheid en het leveren van een bijdrage aan de natuur:

1. Het verhogen van de waterveiligheid: De herinrichting van de Heesseltsche Uiterwaarden heeft als doelstelling het zorgen voor een waterstanddaling op de Waal onder maatgevende omstandigheden van 5,5 cm. De doelstelling volgt uit bestaande afspraken in het kader van het programma Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG).
2. Het leveren van een bijdrage aan de natuur: Het project draagt ook bij aan 200 hectare natuurontwikkeling in het kader van de nationale Ecologische Hoofdstructuur. Deze bijdrage volgt uit dezelfde afspraken in het kader van NURG.

De doelstellingen van het project de Heesseltsche Uiterwaarden komen voort uit beleid en afspraken ten aanzien van waterveiligheid, natuur en beheer (NURG, Nationaal Waterplan, advies van de deltacommissie, Gebiedsplan Natuur en Landschap en Natuurbeheerplan Gelderland, EHS, Beheersplan en -overeenkomst, project Stroomlijn en onderhoud vaardiepte Waal).

Hoogwaterveiligheid

Het project Heesseltsche Uiterwaarden moet de maatgevende hoogwaterstanden verlagen met minimaal 5,5 cm op de hoofdas van de Waal bij km. 925. Deze verlaging draagt bij aan de veiligheid tegen overstromen op de lange termijn. Voor deze lange termijn (dat wil zeggen ná 2015) gaat het Rijk uit dat een maatgevende afvoer van 18.000 m³/s bij Lobith ons land zou kunnen bereiken. Deze maatgevende afvoer is door het Rijk als strategische beleidskeuze vastgesteld in de Planologische Kernbeslissing Ruimte voor de Rivier en recent opnieuw bevestigd in het Nationaal Waterplan.

Natuur

Het project dient een groot aaneengesloten en beheerbaar natuurgebied te realiseren waarbinnen ruimte is voor dynamische en riviergebonden processen. Daarbinnen is zonering van de recreatie van belang om verstoring van de natuur te beperken. Het project bestaat uit een aantal uiterwaarden dat deel uitmaakt van de zogenaamde Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Natura 2000 gebied 'Uiterwaarden Waal'. De invulling van het EHS is door de provincie bepaald in het Gebiedsplan Natuur en Landschap. Daarnaast is het gebied, als onderdeel van de Waal, aangewezen als Europees Beschermde Natura 2000 gebied.

Uit dit MER blijkt dat beide doelstellingen met dit plan gezamenlijk zijn te realiseren (zie bijlage MER).

5.2 Keuze voorkeursalternatief MER

In het MER zijn drie alternatieven beschouwd. Het eerste alternatief is het 'Compromisplan 2008'. Deze is vervolgens verder uitgewerkt tot het volgende alternatief, namelijk het 'Geoptimaliseerd Alternatief'. Ook deze is nader uitgewerkt in het derde alternatief: het 'Versoberd Alternatief', waarin een aantal onderdelen die wel in het 'Geoptimaliseerd Alternatief' aanwezig zijn, om uiteenlopende redenen achterwege zijn gelaten. Voor een volledig totstandkomingsoverzicht van deze alternatieve wordt verwezen naar het MER, dat een bijlage bij het onderhavige bestemmingsplan vormt.

Uit de diverse alternatieven die in het MER worden beschouwd, wordt een keuze gemaakt welke verder in het inrichtingsplan en bestemmingsplan wordt uitgewerkt. Dit alternatief is het Voorkeursalternatief (VKA). Het voorkeursalternatief is het Versoberd Alternatief. Het is het goedkoopste alternatief. Alhoewel een aantal bewoners nog steeds twijfelt aan het nut en de noodzaak van dit project, is voor de keuze van het voorkeursalternatief draagvlak bij zowel de betrokken overheden als bij de bewoners en ondernemers. Zowel de Adviesgroep als de Projectgroep ondersteunen deze keuze unaniem.

5.3 Voorkeursalternatief

Zoals in voorgaande paragraaf beschreven is het Versoberd Alternatief gekozen als voorkeursalternatief. In de hiernavolgende wordt dit alternatief verder beschreven.

In het MER zijn drie alternatieven onderzocht, welke onlosmakelijk aan elkaar gelieerd zijn. Het eerste alternatief is het 'Compromisplan 2008'. Dit alternatief is vervolgens nader uitgewerkt in het 'Geoptimaliseerd Alternatief'. Het voorkeursalternatief 'Versoberde Alternatief' is een variant op het 'Geoptimaliseerde Alternatief' zoals beschreven in het MER. Een aantal onderdelen is hier niet of in mindere mate of anders uitgevoerd. De beschrijving hieronder gaat daarom alleen in op de verschillpunten met het Geoptimaliseerde Alternatief. Voor een volledige beschrijving wordt verwezen naar het MER.

De volgende maatregelen maken deel uit van het ontwerp:

- A. De aanleg van nevengeulen
- B. Het verlagen van een deel van het maaiveld
- C. De aanleg en ontwikkeling van moerassen
- D. De ontwikkeling van stroomdalgraslanden en rivierduinen
- E. Aanleg en ontwikkeling van zachthoutoobos
- F. Ontwikkeling stroomdalgraslanden en rivierduinen
- G. Verwijderen strekdam
- H. Aanleg van sloten
- I. De aanleg van recreatieve voorzieningen, waaronder een verbinding over de grote nevengeul
- J. Het verondiepen van de zandwinplassen

Deze maatregelen worden in de volgende paragrafen verder toegelicht. In figuur 22 wordt de locatie van de maatregelen weergegeven.

A. De aanleg van nevengeulen

A1. Oevergeulen, niet stromend

- De grote oevergeul is identiek aan het Geoptimaliseerde Alternatief op de uitmonding na. Hier is gekozen voor een monding zonder eilandje met een ondiepte van 0 m +NAP. De verwachting is dat hierdoor een rustiger stroombeeld ontstaat met minder kans op erosie en sedimentatie in het zomerbed.
- De kleine nevengeul is identiek aan het Geoptimaliseerde Alternatief.
- In het meest westelijke deel van de uiterwaard is de strang onderlangs de dijk verlengd tot een oevergeul die met de rivier in verbinding staat. Hiermee wordt waterstanddaling gerealiseerd in het brede gedeelte van de uiterwaard.

A2. De bestaande meestromende oevergeul bij Opijnen

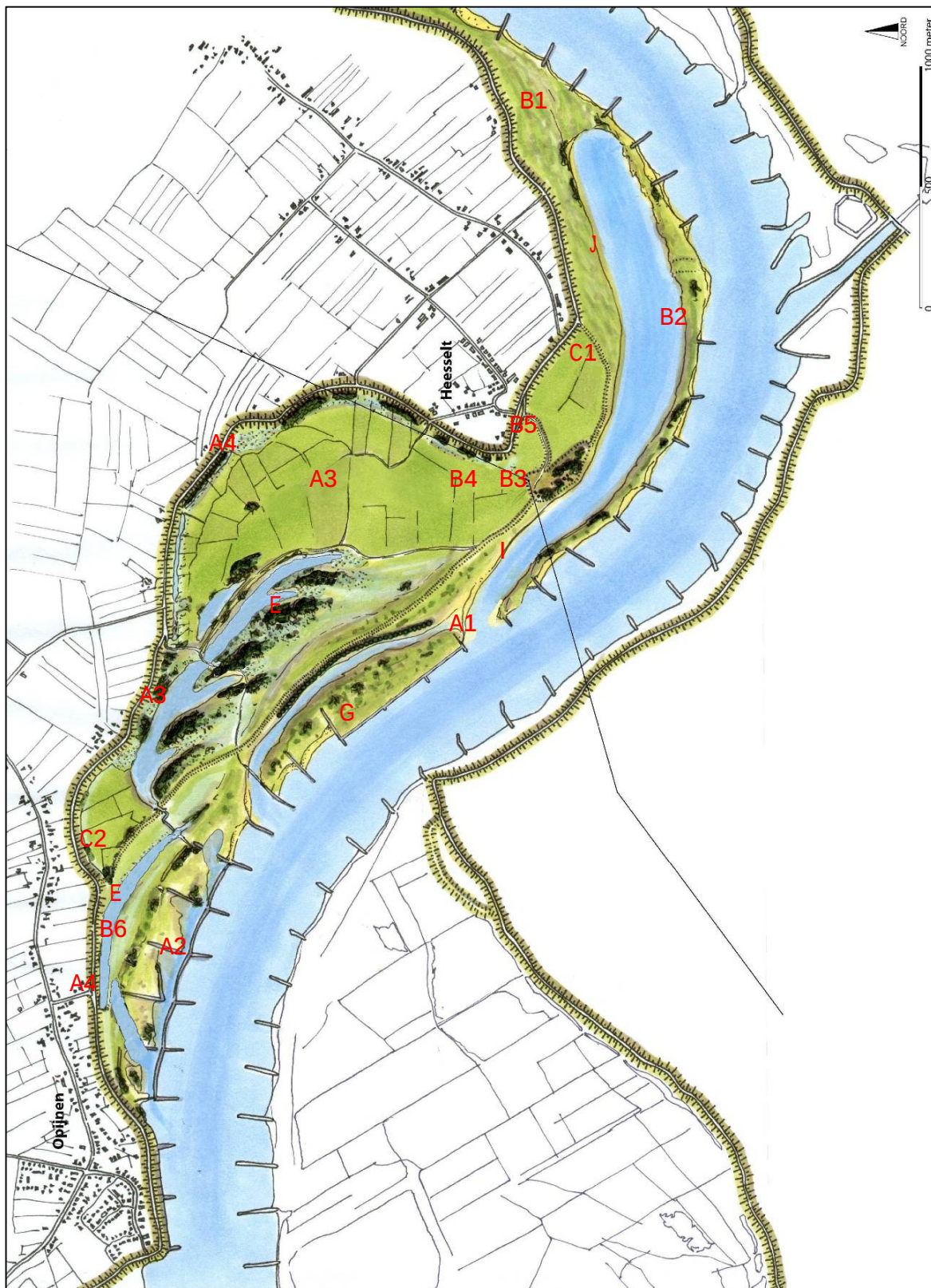
De bestaande meestromende nevengeul wordt niet verruimd en blijft ongewijzigd. Wel wordt de bestaande wilgenbegroeiing verwijderd op de dwarsdam die de kribben verbindt. Hiermee wordt het uitzicht vanaf de dijk over de rivier verbeterd. Daarnaast wordt aan het begin van de geul een krib doorgraven.

A3. Uiterwaardgeulen

- De uiterwaardgeulen zijn breder dan in het Geoptimaliseerde Alternatief, tot maximaal 80 meter. Deze verbreding zorgt voor de -vanwege extra opstuwing door de natuurlijke begroeiing - benodigde waterstanddaling in het brede deel van de uiterwaard. In vergelijking met het Geoptimaliseerde Alternatief is de zuidelijke oever enkele tientallen meters opgeschoven. De dam in het midden is vervangen door een voetgangersbrug.
- In het meest oostelijke deel van de uiterwaard, tevens het oudste deel, wordt geen kleine geul gegraven.

A4. Verlandende nevengeulen of strang

- De bestaande strangen aan de voet van de dijk worden niet verdiept.
- De strang in het uiterste westen van het projectgebied wordt verlengd tot een oevergeul.

Figuur 22: Versoberde Alternatief [Stroming, 2010]

B. Het verlagen van het maaiveld

Verschilpunten met het Geoptimaliseerde Alternatief zijn:

- B1. De uiterwaard ten oosten van de grote oevergeul wordt niet verlaagd.
- B2. De oeverwal tussen de zandwinplassen en de rivier wordt niet verlaagd en behoudt de huidige hoogte. Wel wordt deze breder dan in de huidige situatie.
- B3. De uitstulping aan de terp waar de hoogspanningsmast op staat, wordt niet afgegraven tot op het omliggende maaiveld.
- B4. De uiterwaard tussen de terp en de dijk wordt niet afgegraven in de vorm van een poel.
- B5. De kade waar de weg naar de steenfabriek op ligt, wordt niet verlaagd. Er is derhalve geen brug nodig.
- B6. In het uiterste westen worden de terreinhoogtes die de doorstroming van het water hinderen afgegraven tot op de hoogte van het omliggende maaiveld.

C. De verlaagde zomerkade

De zomerkade wordt bovenstrooms niet verlaagd en blijft op de huidige hoogte (C1) (6,8 m NAP). Wel wordt de zomerkade in het stroomafwaartse deel, stroomafwaarts van de uitwateringsluis, verlaagd tot op het omliggende maaiveld (C2). Wel krijgt de zomerkade hier het iets verlegde tracé als in het Geoptimaliseerde Alternatief. De kans op een overstroming van de uiterwaardvlakte wordt daardoor 100% (5 van de 5 winters). Buiten het winterseizoen is dit 25%.

D. Moerassen

- Door het opschuiven van de zuidelijke oever van de uiterwaardgeulen in het centrale deel van het plangebied schuiven de moeraszones ook op. De oppervlakte is gelijk aan die in het Geoptimaliseerd Alternatief.
- De kansen voor moerasontwikkeling rond de bestaande strangen nemen niet toe, omdat die niet uitgegraven worden.

E. Zachthoutooibos

Locaties waar zich zachthoutooibos kan ontwikkelen zijn beperkt in vergelijking met het Geoptimaliseerde Alternatief. De oppervlakte is gelijk aan de doelstelling; niet groter.

F. Ontwikkeling van stroomdalgraslanden en rivierduinen

- De oppervlakte waar stroomdalgrasland zich in potentie kan ontwikkelen is iets kleiner dan in het Geoptimaliseerde Alternatief. Ook het verlagen van terreinhoogtes in het westen van het gebied zorgt voor een afname van het potentiële areaal.
- De ontwikkelingsmogelijkheden zijn op deze oppervlakte echter geringer. Vooral door het niet verlagen van de oeverwal tussen de zandwinplassen en de rivier.
- De kansen voor de ontwikkeling van rivierduinen zijn beperkt omdat de strekdam in de kribvakken niet wordt verwijderd.

G. Verwijderen strekdam

De strekdam in de 3 kribvakken wordt niet verwijderd.

H. Aanleg sloten

Identiek aan het Geoptimaliseerde Alternatief.

I. Aanleg van recreatieve voorzieningen

- In het Versoberde Alternatief blijven de huidige recreatieve structuren ook grotendeels behouden.
- Over de grote oevergeul is in het Versoberde Alternatief geen brug gepland.
- Over de verbrede uiterwaardgeul wordt wel een voetgangersbrug aangelegd.

Er wordt uitgegaan van een extensieve vorm van recreatie. In het beheerplan zal dit verder uitgewerkt worden.

J. Het verondiepen van de zandwinplassen

De vrijkomende grond wordt zoveel mogelijk in de bestaande plassen opgeborgen. Behalve de kleine zandwinplas in het noordwesten van de uiterwaard worden hier ook de grote zandwinplassen in de bocht voor gebruikt. Deze worden opgehoogd tot een hoogte van maximaal -3 m NAP. Hiermee blijft de doorstroomcapaciteit behouden en blijven de recreatieve functies van de plas gewaarborgd.

6 Juridische aspecten

6.1 Inleiding

Het bestemmingsplan voorziet in de ontwikkeling van de Heesseltsche Uiterwaarden. Met de ontwikkeling zal een kwaliteitsimpuls worden gegeven aan de natuurwaarden in dit gebied, gecombineerd met een rivierverruiming zodat de hoogwaterveiligheid wordt verbeterd. Men houdt hierbij rekening met het behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Ook wil men ruimte bieden aan recreatie en de wensen van diegenen die in en om het gebied wonen en werken. Deze ontwikkeling wordt mogelijk gemaakt in onderhavig bestemmingsplan.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) worden, door middel van de op de verbeelding aangegeven bestemmingen en de daarop betrekking hebbende regels, de in het plan begrepen gronden voor bepaalde doeleinden aangewezen. Daarbij worden regels gegeven voor het bouwen van bouwwerken en voor het gebruik van de bouwwerken en onbebouwde gronden.

6.2 Opbouw van de regels

De planregels bestaan uit vier hoofdstukken waarop in de volgende paragrafen respectievelijk wordt ingegaan:

1. Inleidende regels
2. Bestemmingsregels
3. Algemene regels
4. Overgangs- en slotregels.

Hoofdstuk 1: Inleidende regels

Dit hoofdstuk bevat twee artikelen. In het eerste artikel zijn de begrippen opgenomen. Hierin wordt invulling gegeven aan in de regels gebruikte begrippen. Dit is gedaan om discussie over bepaalde begrippen in het plan te voorkomen.

Het tweede artikel in dit hoofdstuk bevat de wijze van meten. Hierin wordt aangegeven op welke wijze de diverse in de regels benoemde maatvoeringen gemeten moeten worden.

Hoofdstuk 2: Bestemmingsregels

Dit hoofdstuk bestaat uit acht bestemmingen, bestaande uit vijf enkelbestemmingen en drie dubbelbestemmingen. In het onderstaande wordt kort ingegaan op de afzonderlijke bestemmingen.

Een klein gedeelte van het plangebied is buitendijks gelegen. Dit betreft de gronden tussen de weg op de kruin van de dijk tot aan de teen van de dijk, voorzover niet behorend tot woon- of agrarische percelen. Hierop rust conform artikel 3 een bestemming 'Groen'. Op een klein gedeelte van de gronden zijn in de bestaande situatie huisaansluitingen gesitueerd. Deze blijven binnen deze bestemming gewoon mogelijk. Voor het grootste gedeelte echter betreft het gronden in openbaar beheer, welke deel uitmaken van het stelsel van waterkeringen. Daarom is tevens aan deze gronden de dubbelbestemming 'Waterstaat - Waterkering' (artikel 10)

toegekend. Met deze bestemming is de instandhouding van de dijk voorzien, onder meer door middel van een aanlegvergunningstelsel met beperkingen voor toegestane (grond)werkzaamheden. Het belang van de waterkering prevaleert op de gronden waar deze dubbelbestemming is opgenomen. Deze dubbelbestemming is ook opgenomen op de buitendijkse gronden tussen de weg en de teen van de dijk.

Aan de gronden tussen de weg op de kruin van de dijk en de waterkant van de Waal is de bestemming 'Natuur' (artikel 4) toegekend. Binnen deze bestemming is het ontwikkelen en vervolgens het behoud van natuurlijke waarden de belangrijkste doelstelling. Tevens zijn er waterstaatkundige doelstellingen voor het gebied voorzien, waarmee met name wordt bedoeld op een watervoerende functie van het gebied bij hoogwater. Naast deze twee hoofdfuncties zijn er nog enkele nevenfuncties mogelijk gemaakt op deze gronden. Het betreft dan onder meer recreatief medegebruik, zoals bijvoorbeeld wandelen en fietsen en extensief agrarisch medegebruik. Het is expliciet de bedoeling dat het agrarisch medegebruik te allen tijde ondergeschikt is aan de hiervoor benoemde hoofdfuncties voor natuur en waterberging. Bij extensief agrarisch medegebruik moet dan gedacht worden aan bijvoorbeeld het laten grazen van vee op de gronden, wat eveneens een beheermatig karakter kan hebben. Het is niet de bedoeling dat er op deze gronden akkerbouw plaats kan vinden, of veeteelt met (intensieve) bemaaiing van gronden.

Bovenop de bestaande Waalbandijk is een weg gelegen. Aan deze weg is de bestemming 'Verkeer' gegeven, zoals nader beschreven in artikel 5 van de regels. Binnen deze bestemming zijn bouwwerken ten behoeve van de verkeersfunctie toegestaan, zoals lantaarnpalen, bewegwijzering en dergelijke.

Binnen het plangebied zijn twee soorten water aanwezig, welke beiden de bestemming 'Water' hebben gekregen. Het betreft dan enerzijds de hoofdvaargeul van de Waal. Hier gelden beperkte bouw mogelijkheden. Zo zijn daar ter plaatse geen steigers en dergelijke toegestaan, om de doorgang voor het vaarverkeer zo veilig mogelijk te houden. Aan de waterpartijen die buiten de hoofdvaargeul zijn gelegen is een aanduiding 'recreatie' toegekend, waarbinnen enigszins ruimere bouw mogelijkheden zijn opgenomen. Hier zijn wel vis- en aanlegsteigers toegestaan, omdat deze hier ter plaatse geen belemmeringen voor de beroepsvaart op kunnen leveren.

De bestaande woningen binnen het plangebied hebben de bestemming 'Wonen', zoals opgenomen in artikel 7, gekregen. Per bouwperceel (het perceel behorende bij één woning) is een maximale maat aan toegestane bebouwing opgenomen, welke rechtstreeks uit het hier voorheen geldende bestemmingsplan is overgenomen. Verder is per bestemmingsvlak aangegeven welk typologie bebouwing is toegestaan. Daar waar de aanduiding 'vrijstaand' is opgenomen, zijn uitsluitend vrijstaande woningen toegestaan, om de openheid van het gebied en het bebouwingsbeeld ter plaatse te waarborgen. Een aantal woningen heeft de aanduiding 'aaneengebouwd' gekregen. Hier zijn halfvrijstaande en rijenwoningen toegestaan, maar daarbij is tevens niet uitgesloten hier een vrijstaande woning op te richten of in voorkomende gevallen opgericht te houden. Hiermee is voldoende variatie in het bebouwingsbeeld gewaarborgd.

Dwars door het plangebied is een bovengrondse hoogspanningsverbinding met masten gelegen. Naast de andere aan de gronden toegekende bestemmingen, is hier een dubbelbestemming 'Leiding - Hoogspanningsverbinding' (artikel 8) aan gegeven. Deze dubbelbestemming regelt niet alleen de bouwwerken van de hoogspanningsverbinding zelf, maar tevens de zakelijk rechtzone behorend bij een dergelijke verbinding. Deze zakelijk rechtzone voldoet qua

maatvoering aan de vereisten die de leidingbeheerder hieraan stelt en binnen dat gebied gelden beperkingen ten aanzien van bouwmogelijkheden voortvloeiend uit andere daar ter plaatse geldende bestemmingen. Het betreft dan met name ligging en bouwhoogte van bouwwerken die niets met de hoogspanningsverbinding te maken hebben. Zodoende zijn de belangen van deze verbinding optimaal beschermd.

Op de gronden en waterpartijen gelegen tussen de kruin van de dijk en rand van de hoofdwatergeul van de Waal is overeenkomstig artikel 9 van de regels de dubbelbestemming 'Waterstaat - Uiterwaardgebied' gelegd. Binnen deze dubbelbestemming is het belang van het gebied als uiterwaard voor de Waal optimaal geregeld, waarbij de waterbergende functie bij hoogwater en de doorstroming als belangrijkste functie gelden voor het gebied, naast alle onderliggende doeleinden.

Hoofdstuk 3: Algemene regels

Dit hoofdstuk bevat bepalingen die op het hele plangebied betrekking hebben en regelt de antidubbelregel, algemene bouwregels, algemene gebruiksregels, algemene ontheffingsregels en algemene procedureregels. Binnen de algemene gebruiksregels (artikel 13) is het gebruik van de gronden en bouwwerken ten behoeve van prostitutie en dergelijke expliciet uitgesloten, naast het algemene verbod van strijdig gebruik dat in artikel 7.10 van de wet ruimtelijke ordening is opgenomen.

Hoofdstuk 4: Algemene overgangs- en slotregels

Dit hoofdstuk bevat de overgangsregels, die rechtstreeks voortvloeien uit het Besluit ruimtelijke ordening. Tevens bevat dit hoofdstuk de titel van de regels van het bestemmingsplan.

6.3 Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2008

Dit bestemmingsplan is opgesteld volgens de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2008 (SVBP). Deze SVBP maakt onderdeel uit van een set Standaarden en Regels 2008 die door het ministerie van VROM ontwikkeld is.

De SVBP schrijft voor op welke wijze de verbeelding moet worden vervaardigd en aan welke eisen de regels moeten voldoen. Dit houdt in dat bijvoorbeeld de benaming van de bestemmingen en het kleurgebruik in deze Standaard is opgenomen. De SVBP is verplicht gesteld vanaf 1 januari 2010.

7 Economische uitvoerbaarheid

De kosten voor de uitvoering van de voorkeursvariant bedragen circa € 22 miljoen. Deze gelden zijn gereserveerd in het budget vanuit het Nadere Uitwerking Rivierengebied (NURG) convenant, zoals gesloten tussen de Ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit en van Verkeer en Waterstaat. Hiermee is de uitvoerbaarheid van het project is gewaarborgd.

8 Overleg en inspraak (maatschappelijke uitvoerbaarheid)

PM